

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků

Bakalářská práce

Autor: Roman Pech
Vedoucí práce: Ing. Emil Kříž, Ph.D.

2019

Zadávací list

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

„Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědom, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

.....

V Praze dne 19. března 2019

Poděkování

Chtěl bych poděkovat panu Ing. Emilu Křížovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této bakalářské práce.

Abstrakt

Teoretická část bakalářské práce na téma „Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků“ byla zpracována na základě studia a znalosti odborné literatury. Teoretická část práce se zabývá osobností pedagoga a základními pedagogickými dovednostmi. Dalším tématem je problematika pedagogické komunikace a specifika působení učitele odborného výcviku.

Praktická část této bakalářské práce vychází z dotazníkového šetření zjišťující pohledy a názory studentů. Výzkum byl uskutečněn na Střední odborné škole a Středním odborném učilišti Čakovice.

Cílem této bakalářské práce bylo vyhodnocení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na žáky připravující se na budoucí povolání a to po stránce odborné a rovněž dle jeho povahových vlastností.

Dle výsledků dotazníkového průzkumu je úroveň osvojených praktických dovedností žáka ovlivňována osobností učitele pouze částečně. Významný vliv hraje rovněž osobnost žáka a jeho snaha se něco naučit, protože jak řekl Konfucius: „Učení bez myšlení je marné a zbytečné“.

Klíčová slova: učitel, osobnost učitele odborného výcviku, žák, dotazník

Abstract

The Theoretical part of this degree thesis with its topic „*Assessing the influence of the personality of the vocational training teacher on the level of students' acquired practical skills*” was processed and based on studies and knowledge of professional literature. The Theory part is focused on teacher personality and basic teaching skills. The next topic is the topic of Teaching Communication and specifics of teacher's impact of the vocational training teacher.

The practical part of this thesis comes from questionnaire survey detecting the views and opinions of students. The research has been carried out at The Vocational High School Čakovice.

The aim of this thesis was to evaluate the impact of the influence of the personality of the vocational training teacher on students who are preparing for the future jobs and it is focused on professional level but also on personality of the Vocational training teacher.

The findings based on the Questionnaire survey tells us about the level of gained practical skills that the vocational training teacher influences only partly to some extend. The significant influence is based on the personality of the student and his or her efforts to study because as Konfucius said „Studying without thinking is vain and useless. “

Key words: Teacher, the personality of the vocational training teacher, student, the questionnaire survey.

OBSAH	
ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA PRÁCE	9
1.1 <i>Cíl práce</i>	9
1.2 <i>Metodika práce</i>	9
2 TEORETICKÁ ČÁST	10
2.1 <i>Osobnost</i>	10
2.2 <i>Pedagog a pedagogova osobnost</i>	10
2.2.1 <i>Základní dovednosti pedagoga</i>	10
2.2.2 <i>Základní pedagogické dovednosti</i>	11
2.2.3 <i>Základní rysy pedagogovy osobnosti</i>	12
2.2.4 <i>Autorita pedagoga</i>	13
2.3 <i>Kvalifikační předpoklady pedagoga</i>	13
2.4 <i>Typy pedagoga</i>	14
2.5 <i>Pedagogická komunikace</i>	15
2.6 <i>Komunikace ve výuce, učitelova řeč</i>	15
2.7 <i>Učitel odborného výcviku</i>	16
2.7.1 <i>Činnost učitele odborného výcviku v učňovském modelu</i>	17
3 PRAKTICKÁ ČÁST	18
3.1 <i>Cíl průzkumu</i>	18
3.2 <i>Prostředí dotazníkového průzkumu</i>	18
3.3 <i>Cílová skupina respondentů</i>	19
3.4 <i>Dotazníkové šetření</i>	19
3.5 <i>Stanovení hypotéz průzkumu</i>	19
4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU A JEJICH VYHODNOCENÍ .	21
4.1 <i>Analýza dat získaných dotazníkovým průzkumem</i>	21
4.2 <i>Vyhodnocení stanovených hypotéz</i>	38
4.3 <i>Celkové vyhodnocení dotazníkového průzkumu</i>	38
5 ZÁVĚR	41
6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42
7 SEZNAM GRAFŮ	44
8 PŘÍLOHY	
8.1 <i>Dotazník vyplňovaný žáky SOU a SOŠ Čakovice</i>	
8.2 <i>Ukázka vyplněného dotazníku</i>	

ÚVOD

Osobnost učitele je jedním z hlavních faktorů ovlivňujících žáky a je nedílnou součástí přípravy mladých lidí na jejich budoucí povolání. Žáci jsou formováni nejen samotným obsahem a náplní výuky, ale také jsou ovlivňováni učitelem, jeho vědomostmi a dovednostmi.

Pracuji jako učitel odborného výcviku oborů kuchař a číšník na středním odborném učilišti. Na této pozici působím třetím rokem. Pro dráhu učitele jsem se rozhodl po předchozí 25leté praxi v gastronomii. Mám tedy bohatou zkušenost z reálné praxe a zároveň začínám pronikat do tajů a nástrah učitelské profese.

V rámci bakalářské práce jsem se chtěl zabývat problematikou, která je mi blízká. Proto jsem se rozhodl pro téma *„Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků“*.

Touto prací se pokusím zjistit, do jaké míry je úroveň vědomostí a dovedností, kterou si žáci v rámci studia osvojí, závislá na osobnosti učitele a zda existuje přímá souvislost mezi osvojenými znalostmi a osobností učitele. Pokusím se identifikovat hlavní povahové vlastnosti, které žáci u učitele požadují a vnímají jako důležité pro výkon učitelské profese.

Často se setkávám s názorem, že dnešní žáci jsou oproti žákům před 10 či 20 lety línější a chybí jim potřebný zájem o studium. Pravdou je, že v dnešní rychlé přetechnizované době je mnoho lákadel, které na žáky působí rušivě. Nehledejme však chybu pouze v žácích. Otázkou zůstává, zda onen menší zájem o studium není následkem nevhodně zvoleného chování a následek špatně zvolených výchovných metod učitele. I to se pokusím v rámci své bakalářské práce zjistit.

Zpracováním uvedené problematiky bych chtěl zároveň zjistit, jaké vlastnosti považují žáci u učitele odborného výcviku za důležité, zda oceňují jeho morální vlastnosti stejně jako praktické dovednosti nebo odborné znalosti. Zjištěné výsledky šetření bych chtěl následně využít při své pedagogické praxi a případně se o ně podělit se svými kolegy.

1 CÍL A METODIKA

1.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je identifikovat úroveň osvojených praktických dovedností žáků v návaznosti na osobnost učitele odborného výcviku a to po stránce odbornosti a rovněž dle jeho povahových vlastností.

1.1 Metodika práce

Práce bude rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

Teoretická část práce popisuje osobnost a osobnost pedagoga, základní dovednosti a kvalifikační předpoklady pedagoga. Identifikuje základní typy pedagoga, formy komunikace a specifika učitele odborného výcviku. Teoretická část práce je založena na základě studia odborné literatury.

Praktická část práce je výsledek sondy provedené na konkrétní škole (SOU a SOŠ Čakovice), která byla realizována formou dotazníkového průzkumu. Pro zjištění názorového vývoje žáků byli dotazováni žáci v 1. a 2. ročníku, jejichž názory byly porovnány s odpověďmi žáků závěrečných ročníků. V obou skupinách bylo dotazováno 30 žáků.

Dotazník předložený respondentům se skládá ze 17 otázek, které sloužily jako podklad pro potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz. Vyhodnocení jednotlivých otázek a hypotéz je rovněž součástí praktické části této bakalářské práce.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Osobnost

V psychologii bylo formulováno několik desítek definic pojmu osobnost. Všechny však mají něco společného, popřípadě je lze navzájem kombinovat. Souhrnně můžeme říci, že termín osobnost zpravidla označuje především dva vzájemně spjaté momenty:

- souhrn, ucelenost a určité uspořádání jednotlivých psychických jevů v určitém člověku,
- odlišnost jedince od ostatních lidí, jedinečnost jeho psychických znaků.¹

Jinými slovy tedy termínem osobnost označujeme člověka se všemi jeho psychickými, biologickými a sociálními znaky.²

2.2 Pedagog a pedagogova osobnost

Pedagog je v celém výchovně-vzdělávacím procesu činitelem, který nese společenskou zodpovědnost za jeho účinnost a úspěšnost.

Pedagogova osobnost je jedním ze základních problémů pedagogické teorie, neboť na jejích kvalitách morálních, odborných i pedagogických závisí průběh i výsledek celého výchovně-vzdělávacího procesu. Pedagogičtí klasikové často zdůrazňovali, že žákovu osobnost lze vychovat jedině působením skutečné osobnosti učitelovy. Není proto náhodné, že se výzkum pedagogovy osobnosti, jeho sociální funkce, jeho morálního, odborného i pedagogického profilu i jeho charakterových rysů dostává stále více do centra teoretického zájmu i praktických opatření v oblasti vzdělávání a výchovy mládeže i dospělých.³

2.2.1 Základní dovednosti pedagoga

Z hlediska dovedností a návyků, které zabezpečují účinné pedagogické působení, hrají významnou roli zvláště tři skupiny těchto kvalit:

- *Komunikativní dovednosti*, které umožňují pedagogům kontakt s vychovávaným jedincem, jejich sblížení, živou interakci i pozitivní ovlivnění žákova myšlení i chování.

¹ Čáp J.: Psychologie výchovy a vyučování, 1993, s. 75

² Čáp J., Čechová V., Rozsypalová M.: Psychologie 1, 1995, s. 59

³ Jůva V.: Základy pedagogiky, 2001, s. 55

- *Organizátorské dovednosti*, které dávají pedagogovi možnost správně řídit výchovně-vzdělávací činnost, tvořivě využívat vhodných metod a prostředků a nacházet řešení i ve složitých situacích. Bez těchto dovedností bývá někdy neúspěšná i práce velmi vzdělaných a obětavých pedagogů.
- *Rétorické dovednosti*, které povyšují kulturu pedagogického působení, zvyšují jeho účinnost a současně stimulují i úroveň projevu vychovávaného jedince.⁴

2.2.2 Základní pedagogické dovednosti

K dosažení cíle každého učitele je zapotřebí kvalitní zvládnutí pedagogických dovedností, které jsou součástí klíčových profesních kompetencí. Základní myšlenkou při stanovení účinnosti učitele je vědět a znát, jaký druh činnosti je třeba uskutečnit, aby žák správně pochopil dané učivo a informace tak získané správně použil a uměl realizovat.⁵

Mezi základní pedagogické dovednosti se řadí:

- *Plánování a příprava*, tj. dovednosti podílející se na správném výběru učiva a jeho načasování.
- *Realizace vyučovací jednotky*, tj. dovednost zapojit žáky do vyučování tak, aby byl splněn vytčený cíl.
- *Řízení vyučovací jednotky*, tj. dovednosti potřebné k tomu, aby učební činnosti probíhaly v klidu a za plné pozornosti žáků.
- *Klima třídy*, tj. dovednosti potřebné k navození a udržení kladných postojů žáků vůči vyučování a jejich motivace k aktivní účasti.
- *Kázeň*, tj. dovednosti potřebné k udržení pořádku.
- *Hodnocení prospěchu žáka*, tj. dovednosti potřebné k hodnocení výsledků žáka při formativním a sumativním hodnocení a jejich následné vyhodnocení.
- *Evaluace*, tj. dovednosti potřebné pro hodnocení vlastní pedagogické činnosti s cílem ji v budoucnu zlepšit.⁶

⁴ Jůva V.: Základy pedagogiky, 2001, s. 58

⁵ Kyriacou Ch.: Klíčové dovednosti učitele, 1996, s. 15

⁶ Kyriacou Ch.: Klíčové dovednosti učitele, 1996, s. 116

2.2.3 Základní rysy pedagogovy osobnosti

V pedagogickém procesu se uplatňuje mnoho rysů pedagogovy osobnosti, které kladně ovlivňují průběh i výsledky tohoto procesu:

- *Tvořivost*, tj. schopnost neustále hledat nové, neuspokojovat se s dosavadní úrovní, ale překonávat ji, přetvářet a měnit stav věci. Jedině tvořivý pedagog má předpoklady vychovávat tvořivého jedince, který pouze nenapodobuje, ale hledá a nalézá nové, lepší, pokrokovější.
- *Zásadový morální postoj*, tj. pedagogovo myšlení, cítění i chování v duchu humanismu, demokratismu a vlastenectví, jeho kladný vztah k práci, jeho ukázněnost a pevná vůle.
- *Pedagogický optimismus*, tj. pevné přesvědčení o účinnosti pedagogického působení (důvěra ve výchovu), důvěra v žákovy síly (která posiluje žákovu zdravou sebedůvěru) a radostný přístup k práci.
- *Pedagogický takt*, tj. ukázněnost v jednání se žáky, schopnost sebeovládání, spojení náročnosti na žáky s kulturními formami jejich vedení.
- *Pedagogický klid*, tj. schopnost pracovat soustředěně, nespěchat, trpělivě žákům vysvětlovat problematiku tak, až ji pochopí.
- *Pedagogické zaujetí* (pedagogická angažovanost), které se odráží v citově kladném a aktivním pedagogově přístupu k látce i k pedagogické práci.
- *Hluboký přístup k žákům*, láska k žákům, která se neprojevuje v patetických formách, nýbrž v kvalitě pedagogické práce, ve snaze co nejvíce poznat žáky, pochopit je a pracovat s nimi ve shodě s jejich individualitou. Pedagogův přístup žáci velmi brzy postihnou a jeho odměřenost, chlad a lhostejnost se ihned odráží v kvalitě jejich práce, v jejich poměru ke studiu.
- *Přísná spravedlnost*, tj. požadavek nenechat nedostatky nebo přestupky bez povšimnutí, nepreferovat některé žáky, postupovat jednotně při hodnocení a klasifikaci, nepodléhat subjektivním náladám a především cizím vlivům (například intervencím).⁷

⁷ Jůva V.: Základy pedagogiky, 2001, s. 58

2.2.4 Autorita pedagoga

Jistě se shodneme v názoru, že pedagog bez autority bude jen těžko dosahovat výukových cílů a nejlepší by bylo, kdyby si našel jiné povolání nebo to znovu zkusil na jiné škole. Autorita pedagoga je vlivem, který má pedagog díky tomu, že žáci, rodiče apod. uznávají (respektují) jeho převahu v nějaké oblasti. Autorita tedy znamená dobrovolné podřízení pravomoci pedagoga ze strany žáků, rodičů a veřejnosti. V tom se liší od moci, která by spočívala na přímém donucení. Uznání pravomoci může být založeno na respektu k osobě konkrétního pedagoga (neformální autorita) nebo na respektu k roli, kterou ho společnost pověřila (formální autorita).

Formální autorita

Učitel je představitelem požadavků, jež společnost klade na žáky. Proto je s touto sociální rolí spojena pravomoc rozhodovat o tom, čemu a jak se žáci budou učit, hodnotit je, odměňovat a trestat.

Neformální autorita

Neformální autorita souvisí s oblibou. Obliba se získává různým způsobem, někdy i nižšími nároky na učební výkony žáků, liberálním postojem k jejich chování apod. Obliba tedy podporuje neformální autoritu, ale není s ní totožná. Neformální autorita má pravděpodobně výběrovou povahu. Zdá se, že jejím základem je snaha napodobit učitele v těch vlastnostech, které žáci nemají, ale chtěli by mít. Do značné míry závisí na motivaci žáků, na jejich vztahu k předmětu, učebnímu oboru, kterému se chtějí, mohou a umějí naučit.

Existuje těsná souvislost mezi oblibou předmětu a vztahem k učiteli toho předmětu. Pro učitele je to signál, že by měli motivaci žáků, zájem o svůj předmět považovat za prioritu své práce a zároveň za prostředek utváření své neformální autority.⁸

2.3 Kvalifikační předpoklady pedagoga

Úspěšnost výchovně vzdělávacího procesu se odvíjí od učitelovy hodnotové orientace, která je spojena s kvalitním vzděláním, jejímž základem je všeobecné vzdělání, široký filozofický, politický, vědecký a kulturní rozhled. Široký vzdělanostní

⁸ Kalhous Z., Obst O. a kol.: Školní didaktika, 2002, s. 398

profil učitele, znalost mezioborových disciplín a jejich aplikace do všech složek výchovy a vzdělání jsou předpokladem úspěšného výchovného působení.⁹

V učitelské profesi se kvalifikace vytváří ze dvou zdrojů. Počátečního vzdělání a na základě praktických zkušeností. Pedagogická způsobilost je nejen to, co se učitel naučí v přípravě na své budoucí povolání, ale také jakou je osobností, a jakými disponuje odbornými, výkonnostními, osobnostními, společenskými a motivačními způsobilostmi.¹⁰

Jinými slovy řečeno, k tomu, abychom se stali dobrými učiteli odborného výcviku, nestačí jen dosažení odpovídajícího vzdělání, ale rovněž je potřeba disponovat praktickou zkušeností z oboru a neustále si rozšiřovat a doplňovat vzdělání a kvalifikaci.

2.4 Typy pedagoga

Profese pedagoga je psychologicky náročná a vyžaduje celou řadu schopností a dovedností, které musí učitel ovládat, neboť se od něj očekává, že bude žáka vzdělávat a vychovávat, přičemž oba tyto aspekty je obtížné vyváženě sloučit dohromady. Jako teoreticky propracovaná a psychologicky přesvědčivá se jeví typologie psychologa Christiana Casellmana, který dělí učitele na dva základní typy:

- *Logotrop*: učitel zaměřený na oborovou stránku. Bývá vynikajícím odborníkem a předmět, který vyučuje má jako koníček. Výuku oborových poznatků upřednostňuje před zájmem o žáky. V jeho hodinách bývají kázeňské obtíže.
- *Paidrop*: učitel zaměřený na žáka, snaží se žáky povzbuzovat, pochopit, pomáhat a komunikovat s nimi. Obor, který vyučuje, bývá u něj na druhém místě, až za osobností žáka, a to má za následek, že snižuje požadavky na něj. Je k žákům nadměrně shovívavý, což vede k tomu, že takovou situaci žáci využívají a zneužívají.

Z toho vyplývá, že oba dva typy pedagoga vedou v krajních podobách k nežádoucím výsledkům. Záleží však na učiteli samotném a na chování žáků a podmínkách v jakých výchovně vzdělávací proces probíhá.¹¹

⁹ Jůva V.: Základy pedagogiky, 2001, s. 57

¹⁰ Průcha J.: Moderní pedagogika, 1997, s. 31

¹¹ Čáp J., Mareš J.: Psychologie pro učitele, 2007, s. 265

2.5 Pedagogická komunikace

Pedagogická komunikace je zaměřena na dosažení pedagogických cílů, má zpravidla vymezený obsah a respektuje stanovená komunikační pravidla. Odehrává se nejen ve škole a ve výchovných zařízeních, ale i v rodině, ve sportovních a zájmových zařízeních, v kulturně výchovných institucích i v pracovním prostředí.¹²

Pedagogická komunikace, jak ji realizuje určitý učitel, je důležitým projevem jeho osobnosti, rysů a sociálních dovedností. Klíčové vlastnosti osobnosti učitele – humánní vztah k dětem, empatie, porozumění, snaha pomoci, kladný emoční vztah, afiliace – působí právě v jeho komunikaci se žáky.¹³

2.6 Komunikace ve výuce, učitelova řeč

Řeč učitele a žáků je nesporně nejdůležitějším prostředkem sociální komunikace ve výuce. Teprve v posledních letech je vytváření komunikačních dovedností učitelů věnována větší péče již v jejich vysokoškolské přípravě. Ve speciálních seminářích dostávají budoucí učitelé poučení o druzích pedagogické komunikace, o hlasové hygieně a hlavně si „přehrávají“ různé školské situace. Vytvářejí si tak jistou zásobárnu možných způsobů verbálního (i neverbálního) reagování.

Z obsahového hlediska je nutno upozornit na správné užívání odborné terminologie, omezení nadměrného užívání cizích slov. Učitel by měl hovořit řečí žáků, aby mu rozuměli a vytvářeli si správné představy.

Předpokladem toho je:

- Odborně dobře připravený učitel
- Důkladné promýšlení jednotlivých fází výuky, zejména výkladu
- Dobrá fyzická i psychická kondice učitele, odstranění napětí ještě před příchodem do třídy – doporučuje se několikeré hluboké nadechnutí a vydechnutí, uvědomění si napětí ve svalech hrudníku a jejich záměrné uvolnění
- Dodržování pravidel hlasové hygieny (ráno hlasová rozcvička, správné dýchání při řeči, měkké nasazení hlasu, modelace hlasu, střídání síly, rychlosti, výšky)¹⁴

¹² Jůva V.: Základy pedagogiky, 2001, s. 77

¹³ Čáp J.: Psychologie výchovy a vyučování, 1993, s. 330

¹⁴ Kalhous Z., Obst O. a kol.: Školní didaktika, 2002, s. 380

2.7 Učitel odborného výcviku

Předmět odborný výcvik na středních odborných školách a učilištích vyučují učitelé odborného výcviku, kteří se podílejí podstatnou měrou i na výchově mladých lidí v celém výchovně vzdělávacím procesu. Mladé lidi, připravující se na budoucí povolání, tím výrazně ovlivňují.

Každý učitel odborného výcviku musí mít úplné střední vzdělání v příslušném učebním respektive studijním oboru. Musí perfektně zvládat praktické dovednosti, které odpovídají jeho profesi respektive specializaci. Musí umět své žáky zaujmout, motivovat a pomocí moderních metod vyučování je naučit praktické dovednosti.¹⁵

Důležitou charakteristickou vlastností osobnosti učitele odborného výcviku je umění komunikace, která je předpokladem zvládnutí ze strany učitele. Vytváření pohody na pracovišti během odborného výcviku vede učitele ke sblížení se svými žáky. Učitel i žák zastávají odlišné role. Dochází proto ke střetu zájmů, protože každý z nich chce dosáhnout něčeho jiného a jedině vzájemný pozitivní oboustranný vztah a schopnost domluvit se tento proces dovede ke zdárnému konci.

K navozování dialogu s žákem je jeho vstupní branou znalost potřebných informací o něm. Učitel je získává především pozorováním žáka v kolektivu, na pracovišti, rozhovory s ostatními učiteli a rodiči. Vzájemné pozitivní vztahy mezi učitelem a žákem mají vliv na pracovní pohodu, která je vytvářena na pracovišti a přispívá tak ke zdárnému průběhu vyučování. Žáci si svého učitele váží a cení si jeho osobnostních kvalit, když vidí, že má o ně opravdový zájem. Pozorně a se zaujetím pozoruje jejich pracovní činnosti. Hodnocení provádí spravedlivě a nezaujatě. Ke každému žákovi přistupuje individuálně. Těm, kteří své pracovní dovednosti obtížněji zvládají a hůře se začleňují do kolektivu, pomáhá překonávat překážky. Naslouchá přáním a námětům žáků. Povzbuzuje jejich sebevědomí a vytváří v nich pocit důvěry. Úspěšné interakci učitele odborného výcviku a žáků je ve výchovně vzdělávacím procesu důležité žáky pověřovat určitými úkoly, které musí být vhodně zvoleny a jejich obtížnost je přímo úměrná psychickým a fyzickým možnostem každého z nich.¹⁶

¹⁵ Kříž E.: Učitel odborného výcviku – nejen mistr ve svém oboru, online – dostupné z www.nuv.cz

¹⁶ Vintr J.: Úvod do didaktiky odborného výcviku, 2004, s. 57

2.7.1 Činnost učitele odborného výcviku v učňovském modelu

Ve vzdělávacím procesu musí být učitel především v roli vzoru. Předvést je mnohdy více než vyložit, neboť velké množství expertních znalostí nemůže být explicitně vyjádřeno, je implicitních, nelze je formalizovat, ale přesto je lze předávat – tím, že žák pracuje vedle experta. Při modelování žák pozoruje odborníka, mistra, zkušenější kolegy a spolužáky při práci. V případě školního učiva, které se většinou týká kognitivní oblasti, je zde metodou např. „myšlení učitele nahlas“.

V další fázi, při nácvičování, práci pod dohledem, učitel poskytuje vedení: je zadavatelem přiměřeného úkolu, zdrojem povzbuzování a podpory, rady, okamžité zpětné vazby – diagnostiky problémů a hodnocení výsledků, nových, navazujících úkolů, které rozvíjejí nacvičovanou dovednost. V anglické literatuře se používá pro tuto činnost učitele termín ze sportovní technologie – koučování.

Podporované rozvíjející vyučování je spojeno s postupným přenášením zodpovědnosti: znamená, že učitel umožňuje žákovi zvládat postupně náročnější úkoly, na něž by sám žák zpočátku nestačil. Učitel v tomto procesu ustupuje do pozadí, zasahuje jen v okamžiku, kdy žák ještě na úkol nestačí, z vedení se stává podpora, které postupně ubývá, až žák a učitel, učeník a mistr, školitel a doktorand společně pracují na jednom díle, řeší jeden problém.

Artikulace je libovolný postup, který vede žáka k vyjádření jeho znalostí, způsobu uvažování nebo řešení problému. Je důležitý zejména tehdy, když se žák má naučit kognitivní činnosti. Po určitém období práce se provádí explicitní shrnutí, kritika, dialog pojmů, principů, procedur. Typickou metodou je sokratovské dotazování, vedoucí žáka k uvědomění a zpřesnění jeho pojetí. Jinou možností je myšlení žáka nahlas. Třetí možností je přidělit žákovi roli kritika nebo pozorovatele práce ostatních.

Reflexe je metoda, která žákovi umožní srovnat jeho vlastní postup s postupem odborníka, vrstevníka nebo s jeho vlastní „ideální“ představou.¹⁷

¹⁷ Kalhous Z., Obst O. a kol.: Školní didaktika, 2002, s. 180

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Cíl průzkumu

Cílem průzkumu bylo zjistit a porovnat názory žáků a identifikovat souvislost mezi vlivem osobnosti učitele a mírou osvojených praktických dovedností žáků.

Měření bylo provedeno s cílem porovnání názoru žáků v průběhu studia. Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na to, jaký je názor na učitele odborného výcviku, na jeho vlastnosti, vědomosti, dovednosti, popřípadě jaký by měl být učitel odborného výcviku z pohledu žáka na osvojení jeho praktických dovedností.

3.2 Prostředí dotazníkového průzkumu

Dotazníkové šetření bylo provedeno na Střední odborné škole a Středním odborném učilišti Čakovice (dále SOU a SOŠ), které se řadí mezi přední gastronomické školy v Praze. Na škole se vyučují následující obory:

Střední vzdělání s maturitní zkouškou – čtyřleté studium:

- RVP 65-41-L/01 ŠVP Gastronomie – číšník
- RVP 65-41-L/01 ŠVP Gastronomie – kuchař

Střední vzdělání s výučním listem – tříleté studium:

- RVP 65-51-H/01 ŠVP Kuchař – číšník
- RVP 65-51-H/01 ŠVP Kuchař

Střední vzdělání s výučním listem – dvouleté studium:

- RVP 65-51-E/02 ŠVP Provoz společného stravování

Nástavbové dvouleté studium:

- RVP 64-41-L/51 ŠVP Podnikání

Mimo tato zaměření je SOU a SOŠ jedinou školou v České republice, která nabízí také vzdělání v ojedinělém oboru Chovatel cizokrajných zvířat (41-43-L/01).

SOU a SOŠ má vlastní školní restauraci a kuchyni, kde se na přípravě jídel i obsluze podílejí žáci na odborném výcviku oborech Kuchař, číšník a provoz společného stravování.

SOU a SOŠ poskytuje rovněž cateringové služby a zajišťuje i slavnostní hostiny k různým společenským událostem ve vlastním salonku učiliště.

3.3 Cílová skupina respondentů

Dotazníkový průzkum vyplňovali žáci napříč celým spektrem poskytovaných oborů vzdělávání.

Pro zjištění názorů u mladších žáků byli dotazováni vybraní žáci prvních a druhých ročníků všech oborů. Názory starších žáků byly zjišťovány u vybraných žáků posledních ročníků tříletých a čtyřletých oborů vzdělávání, tj. u čtyřletých oborů s maturitní zkouškou žáci čtvrtých ročníků a u tříletých oborů s výučním listem žáci třetích ročníků.

Celkem bylo dotazováno 60 respondentů. Vzhledem ke skutečnosti, že dotazníky žáci vyplňovali přímo v hodinách odborného výcviku, návratnost dotazníků byla 100%. Dotazník vyplnilo 30 žáků prvních a druhých ročníků a 30 žáků posledních ročníků.

3.4 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření je jedna z kvantitativních metod výzkumu veřejného mínění. Tato metoda se často používá v sociologii, psychologii, kulturní a sociální antropologii, managementu, marketingu, prognostice, demografii a v poradenství.¹⁸

Dotazník je jednou z nejčastěji používaných metod získávání dat. Je velmi často využívanou metodou sběru dat při různých průzkumech a výzkumech studentů v rámci zpracování závěrečných studentských prací.¹⁹

Mezi výhody dotazníkového šetření patří především nízká časová a finanční náročnost. Výzkum může být prováděn i malým počtem výzkumníků, přesto však umožní získání dat od velkého množství lidí. Nevýhodou dotazníků je možnost vysokého zkreslení ze strany respondentů. Respondenti sdělují pouze svůj individuální pohled na danou situaci.²⁰

3.5 Stanovení hypotéz průzkumu

Hypotézy vycházejí z teoretické části bakalářské práce. Pro dotazníkový průzkum byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Většina žáků zaujímá k oboru, který studuje, kladný postoj.

¹⁸ Pojem „Dotazníkové šetření“, dostupné z www.wikipedia.org

¹⁹ Kohoutek R.: Dotazník jako průzkumná a výzkumná metoda, dostupné z www.rudolfkohoutek.blog.cz

²⁰ Pojem „Dotazníkové šetření“, dostupné z www.wikipedia.org

H2: Pro většinu žáků je důležité, aby jejich učitel odborného výcviku měl předešlou praxi v oboru, který vyučuje.

H3: Většina žáků upřednostňuje přísného a spravedlivého učitele odborného výcviku.

H4: Pro většinu žáků je jejich učitel odborného výcviku vzorem.

H5: Většina žáků chce učitele, který „jde s dobou“ – zajímá se o aktuální trendy a vývoj v oboru.

4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU A JEJICH VYHODNOCENÍ

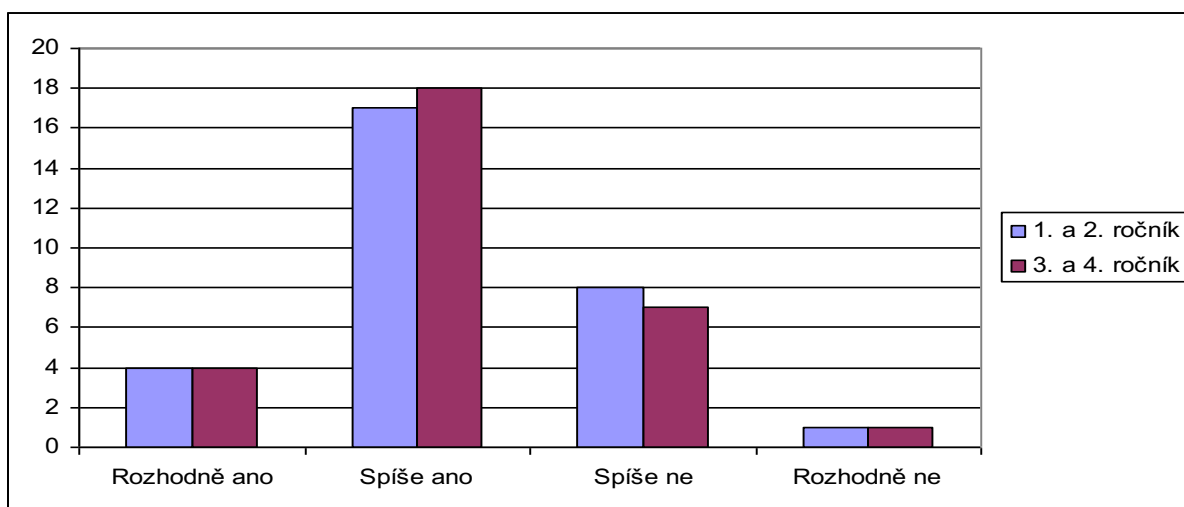
Tato kapitola se zabývá interpretací a rozbořem informací, které byly zjištěny prostřednictvím provedeného dotazníkového šetření.

Dotazník vyplňovaný žáky je přílohou č. 1 této bakalářské práce.

4.1 Analýza dat získaných dotazníkovým průzkumem

Otázka č. 1: Chodíš rád na hodiny odborného výcviku?

Graf č. 1: Oblíbenost hodin odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Hodiny odborného výcviku se podílejí na výuce celou polovinou z vyučovací doby a představují stěžejní předmět co do přípravy žáků na budoucí povolání. S přihlédnutím k této skutečnosti by tedy žáci měli mít k hodinám pozitivní přístup.

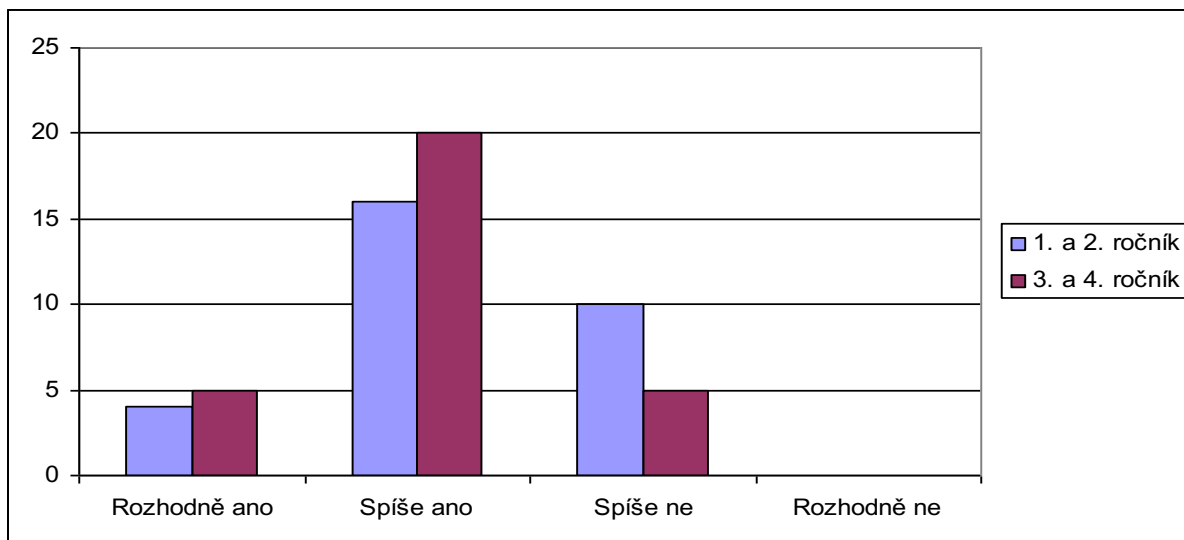
Z dotazníkového šetření vyplývá, že naprostá většina ze všech žáků (43 žáků, resp. 71%) chodí na hodiny praktického výcviku rádo, přičemž 8 žáků (13%) dokonce velmi rádo. Naopak 17 žáků (28%) z celkového počtu 60 dotazovaných žáků hodiny odborného výcviku nenavštěvuje rádo.

Z grafického znázornění je rovněž patrné, že názory žáků na hodiny odborného výcviku jsou velmi podobné i dle věkového hlediska. Počty odpovědí v jednotlivých kategoriích jsou v podstatě totožné jak v 1. a 2. ročníku tak ve 3. a 4. ročníku.

Z výše uvedeného vyplývá, že žáci k hodinám odborného výcviku zaujímají převážně pozitivní vztah, který se nemění s věkem/ ročníkem studia.

Otázka č. 2: Je pro Tebe učitel odborného výcviku inspirativní?

Graf č. 2: Inspirativnost učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Učitel odborného výcviku na žáky působí nejen v rámci výuky samotné (formální autorita), ale rovněž má významný vliv jeho neformální autorita, která je představována učitelovými postoji, názory a chováním. Někdy právě vrozená autorita učitele ovlivňuje žáky více než samotná výuka.

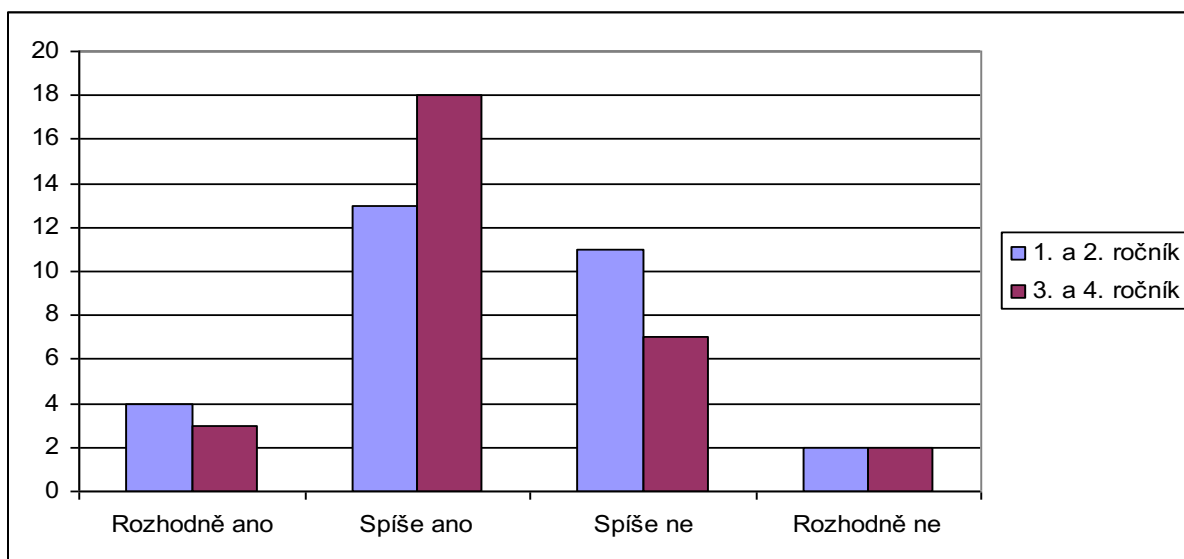
Pro 45 žáků (75%) z celkového počtu 60 žáků je učitel odborného výcviku inspirativní, pro 15 žáků (25%) učitel inspiraci spíše nepředstavuje. Žádný žák nezvolil možnost, že učitel odborného výcviku na něj rozhodně nepůsobí inspirativně.

Při porovnání odpovědí dle věkového hlediska učitel vzbuzuje větší inspiraci u žáků závěrečných ročníků, kde 83% respondentů považuje učitele za inspirativního „rozhodně“ či „spíše ano“. U žáků prvních a druhých ročníků je učitel pro žáky inspirací pouze v 67% případů.

Celkově můžeme konstatovat, že neformální autorita učitele je pro žáky velmi významná a žáci se učitelem odborného výcviku vědomě či nevědomě nechávají do značné míry ovlivnit a jsou jím formováni.

Otázka č. 3: Vzbuzuje u Tebe učitel odborného výcviku zájem v budoucnu pracovat v oboru, který studuješ?

Graf č. 3: Učitel odborného výcviku jako profesní vzor

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Otázka č. 3 přibližuje, do jaké míry umí učitel odborného výcviku své žáky motivovat a vzbudit v nich vášeň pro povolání, pro jehož studium se rozhodli.

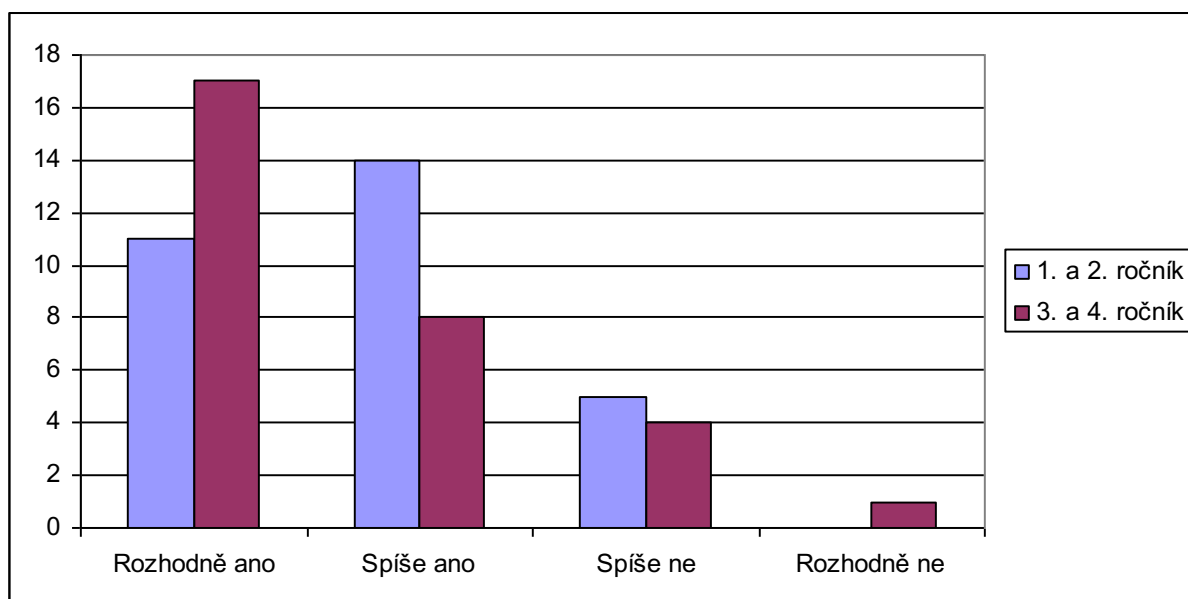
Dle grafu lze žáky pomyslně rozdělit na dvě skupiny s naprosto odlišnou motivací. Pro 38 žáků (63%) ze všech 60 dotazovaných je učitel dostatečným motivátorem, naopak 22 z nich (37%) učitel odborného výcviku namotivovat nedokázal.

Pokud se na problematiku podíváme věkovou optikou, je zde významný rozdíl mezi mladšími (1. a 2. ročník) a staršími (3. a 4. ročník) žáky. Zatímco u starších žáků je poměr mezi „jsem motivován“ / „nejsem motivován“ 70% / 30%, tak u mladších žáků je tento poměr poněkud méně pozitivní 57% / 43%.

Nutno podotknout, že umění motivovat je velmi náročná disciplína a o to náročnější je pro učitele odborného výcviku, který má jen velmi úzký manévrovací prostor co se týče odměn. Rovněž zde hraje velkou roli skladba studentů a otázka, pro kolik studentů je stávající škola „vysněným“ oborem a pro kolik z nich pouze „přestupní stanice“, případně obor, který si nezvolili správně či zcela dobrovolně.

Otázka č. 4: Učí vás učitel ve výuce odborného výcviku věci, které v budoucím povolání využiješ?

Graf č. 4: Uplatnění dovedností osvojených na hodinách odborného výcviku v praxi

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Tato otázka nám odpovídá na to, jak žáci vnímají užitečnost hodin odborného výcviku a do jaké míry se domnívají, že v budoucnu dovednosti získané v hodinách odborného výcviku využijí v reálné praxi. Přeneseně můžeme konstatovat, že jde o důvěru žáka v učitele a jeho schopnost připravit žáka na budoucí „reálný“ život.

Dle grafického znázornění se žáci převážně domnívají, že učitel jim vštěpuje dovednosti, které jsou použitelné v reálné praxi.

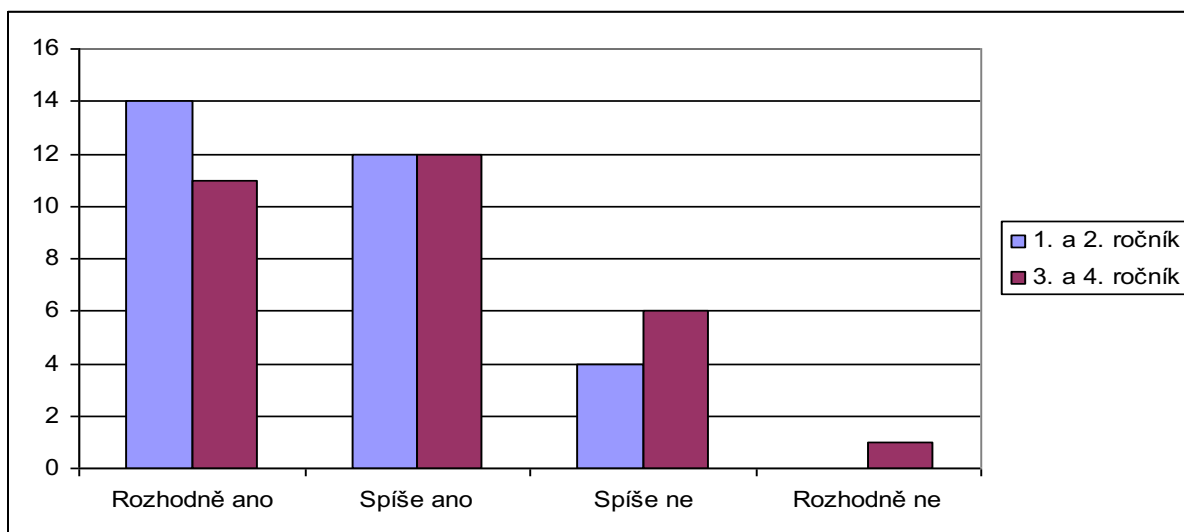
Z celkového počtu 60 dotazovaných žáků se 50 z nich domnívá (83%), že na hodinách odborného výcviku se „rozhodně či spíše“ ano učí věci využitelné v praxi, pouze 10 žáků (17%) se domnívá, že učivo osvojené na hodinách odborného výcviku v praxi nevyžije.

Při posuzování využitelnosti osvojeného učiva v budoucí praxi z věkového hlediska je zřejmé, že starší žáci učivo vnímají jako velmi užitečné ve větší míře (17 žáků, tj. 57% ze starších respondentů) než žáci mladší (11 žáků, tj. 37% z mladších respondentů).

To však může být ovlivněno tím, že ve vyšších ročnících se již nevyskytuje tolik žáků, kteří si studijní obor nevybrali správně či zcela dobrovolně.

Otázka č. 5: Vnímáš svého učitele odborného výcviku jako odborníka v oboru?

Graf č. 5: Odbornost učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Odbornost učitele odborného výcviku je bezesporu jedna z hlavních charakteristik učitele, na jejímž základě můžeme očekávat úspěšné předání dovedností žákům.

V této oblasti žáci SOU a SOS Čakovice vnímají učitele velice pozitivně.

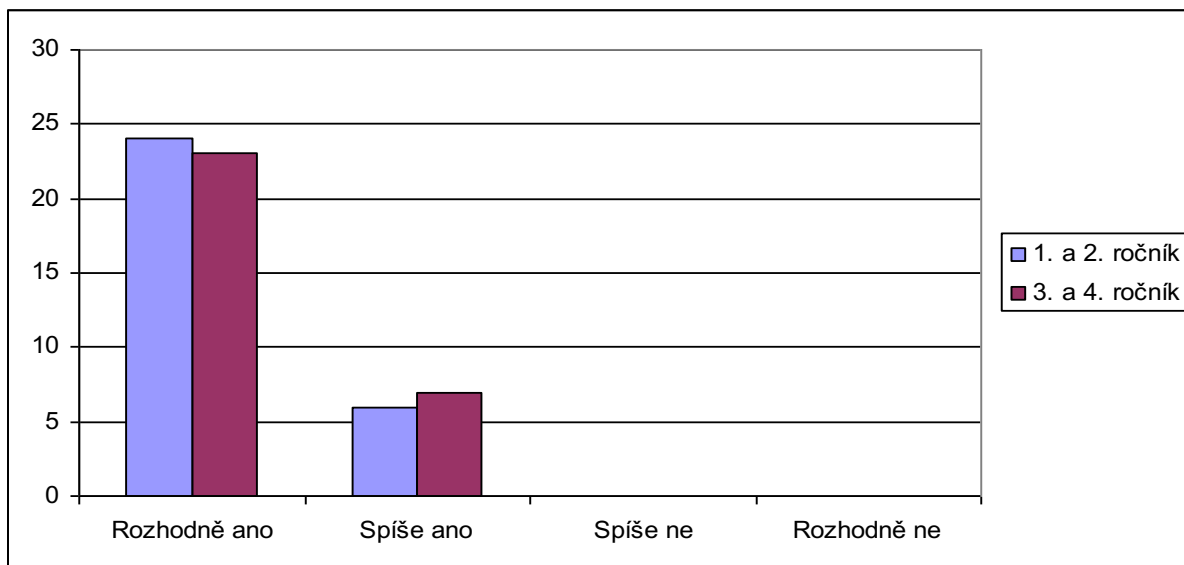
Celkem 82%, tj. 49 ze všech 60 dotazovaných, vnímá učitele jako odborníka v oboru rozhodně či částečně. Pouze 10 žáků (17%) učitele odborného výcviku za odborníka spíše nepovažuje a jen 1 žák hodnotí učitele odborného výcviku jako nezkušeného ve svém oboru.

V pohledu na odbornost se žáci neliší ani při posouzení z věkového hlediska. Rozložení vnímání odbornosti u mladších i starších žáků je velmi podobné, pouze u starších žáků je mírná převaha vnímání učitele jako horšího odborníka v oboru.

Z výše uvedeného jednoznačně můžeme konstatovat, že žáci vesměs vnímají učitele odborného výcviku jako mistra v oboru, který vyučuje a který jim může předat své vědomosti a zkušenosti a může je něco naučit.

Otázka č. 6: Měl by mít učitel odborného výcviku praxi v oboru, který vyučuje?

Graf č. 6: Praxe učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Profesní odbornost podložená předchozí praxí učitele v daném oboru je dle názoru žáků jednoznačně bezpodmínečně nutná.

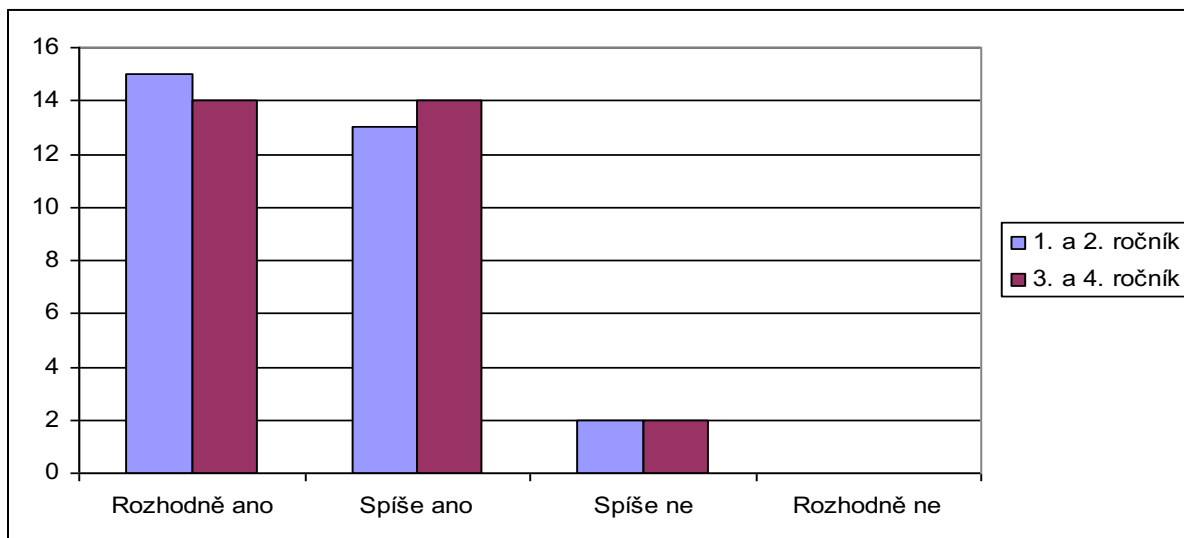
Všichni dotazovaní se domnívají, že by ji učitel mít měl. Dokonce 47 ze všech 60 respondentů je přesvědčeno, že je to velmi důležité (odpověď „rozhodně ano“).

Názory jsou v podstatě identické i dle věkového pohledu jak je patrné z grafu.

Je pravděpodobné, že odpovědi na danou otázku odráží skutečnost, že žáci – ať už vědomě či nevědomě – vnímají učitele s předchozí praxí v oboru, který vyučuje, jako větší autoritu. Takový učitel pouze „neteoretizuje“, ale může předat i cenné zkušenosti z reálného provozu.

Otázka č. 7: Považuješ za důležité vzdělání tvého učitele odborného výcviku?

Graf č. 7: Vzdělání učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

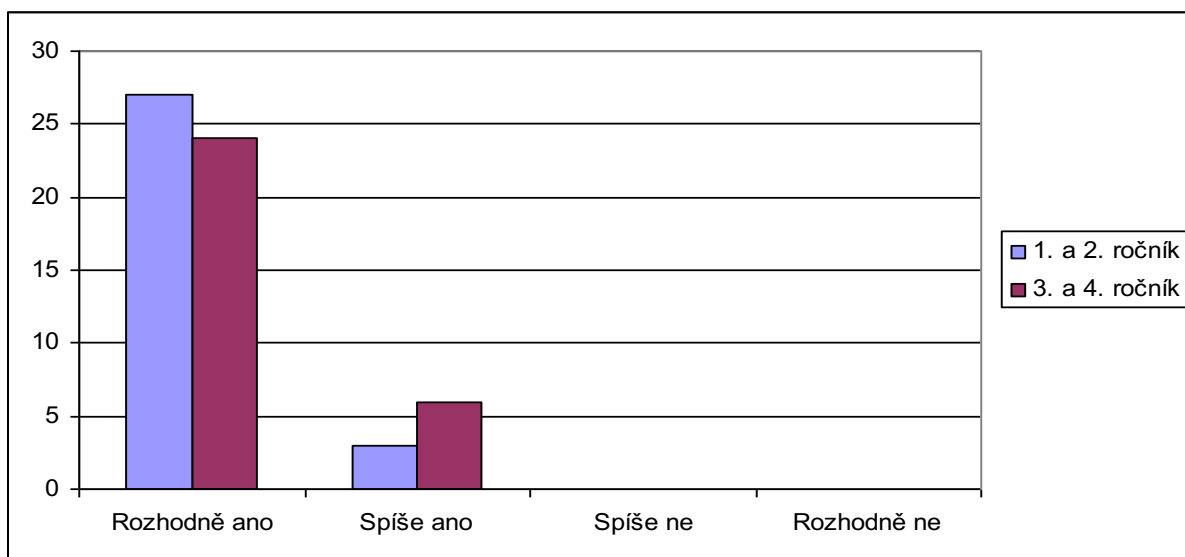
Nejen profesní odbornost a přirozená autorita dělá učitele učitelem. Nezbytné pro vykonávání jeho práce je bezesporu i odpovídající vzdělání. Správné vzdělání dokáže učitele připravit na nástrahy učitelské profese a poskytnout mu dostatečné teoretické základy. Je nesporné, že v dnešním školství jsou nároky na učitele stále větší a učitel se tedy musí celoživotně vzdělávat a osvojovat si nové vědomosti a dovednosti.

Je až překvapivé, do jaké míry vnímají nutnost vzdělání učitele i žáci samotní. Z 60 dotazovaných žáků pouze 4 žáci (7%) nepovažují vzdělání učitele za důležité, zbylých 56 žáků (93%) se domnívá, že učitel odborného výcviku by měl mít odpovídající vzdělání. 29 žáků považuje vzdělání učitele jako velmi důležité (odpověď „rozhodně ano“) a 27 žáků jako důležité (odpověď „spíše ano“).

Vyrovnanost v názoru na vzdělání učitele vládne i co do věkového porovnání žáků. V mladší i starší kategorii jsou shodně 2 zastánci názoru, že vzdělání učitele není důležité, ostatní žáci se domnívají, že učitel by měl mít dosažené odpovídající vzdělání. U mladších žáků je dokonce značná převaha těch, kteří vzdělání učitele vnímají jako velmi důležité – odpověď „rozhodně ano“ zvolilo celkem 15 žáků. Starší žáci jsou v pohledu na vzdělání učitele vyrovnaní, kdy odpověď „rozhodně ano“ a „spíše ano“ zvolilo shodně 14 žáků.

Otázka č. 8: Měl by být učitel odborného výcviku ve svém hodnocení žáků spravedlivý?

Graf č. 8: Spravedlivost učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

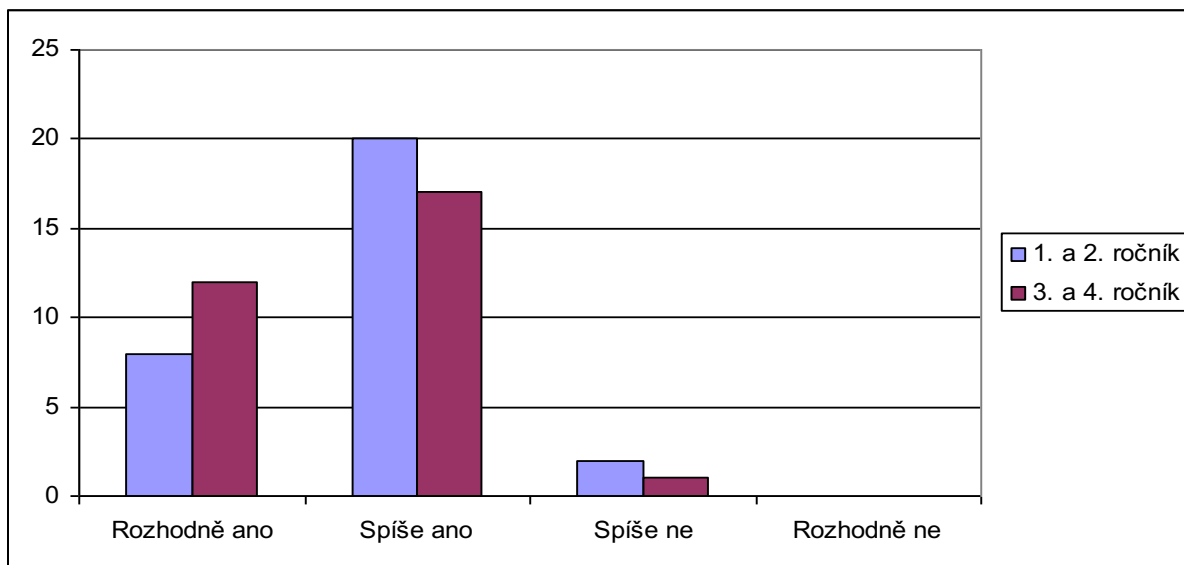
Spravedlivý učitel = aspirace na nejoblíbenějšího učitele, kterému žáci věří. I takto by se dal výsledek uvedeného šetření parafrázovat.

Grafické znázornění mluví jednoznačně. Jiného než spravedlivého učitele v podstatě žáci neočekávají. Všech 60 dotazovaných žáků tuto vlastnost u svého učitele požaduje. Žádný žák nechce nespravedlivého učitele.

Spravedlivost je ostatně vlastnost, kterou žáci u svého učitele odborného výcviku hledají nejčastěji. To potvrdila i otázka č. 17, ve které žáci sami vybírali vlastnosti, které by učitel měl mít. Spravedlivost jednoznačně zvítězila mezi 11 nabízenými vlastnostmi (spravedlivost, trpělivost, umění naučit, odbornost, přátelskost, komunikativnost, pochopení, umění motivovat, ochota, přirozená autorita, důslednost).

Otázka č. 9: Má učitel odborného výcviku trvat na splnění zadaných úkolů?

Graf č. 9: Důslednost učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Z grafu jednoznačně vyplývá, že žáci považují za důležité, aby učitel byl v hodinách důsledný a trval na úplném splnění zadaných úkolů.

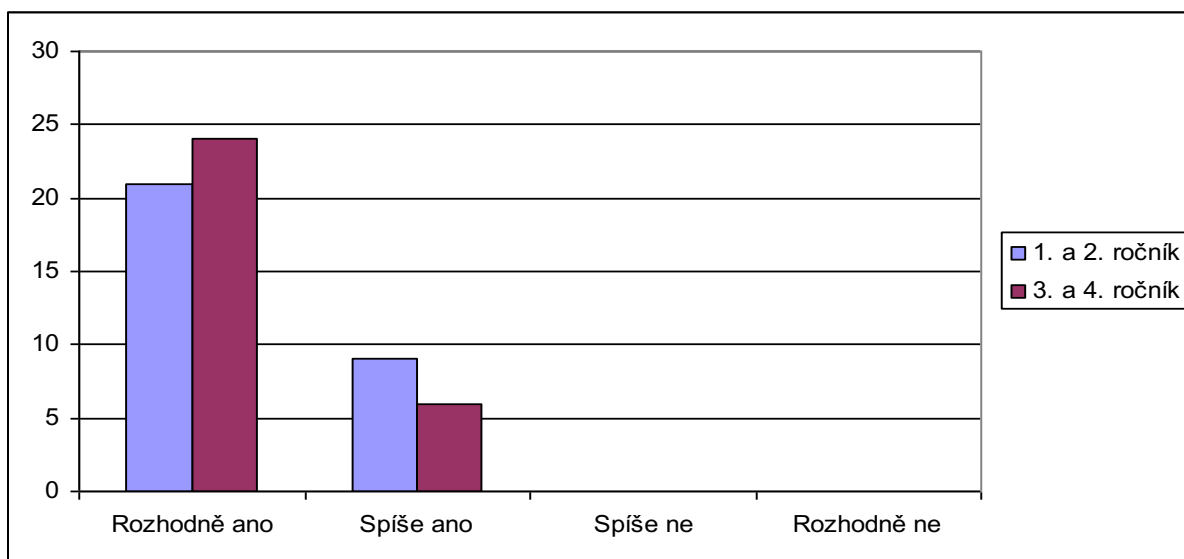
Celkem 57 žáků (95%) ze všech dotazovaných je přesvědčeno, že učitel by měl od žáků splnění úkolů vyžadovat, jen 3 žáci (5%) ze všech 60 dotazovaných si to nemyslí.

Rozložení názoru dle věkového hlediska je v podstatě totožné. Dle skupiny mladších žáků by učitel na splnění úkolu měl trvat v 28 případech (93%), přičemž starší žáci jsou o tomto přístupu přesvědčeni v 29 případech (97%).

Mohli bychom konstatovat, že odpovědi žáků na tuto otázku nepřímo prokazují skutečnost, že žáci si uvědomují důležitost hodin odborného výcviku. Tento fakt je jistě i velkou měrou poplatný práci učitele odborného výcviku.

Otázka č. 10: Je dobré, když Tě učitel odborného výcviku upozorňuje na chyby, které děláš při výuce odborného výcviku?

Graf č. 10: Identifikace chyb při odborném výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Odpovědi žáků na tuto otázku nám do jisté míry ukazují míru úrovně zájmu žáků něco se naučit. Žák, který se na hodinách odborné výuky chce něco naučit samozřejmě musí chtít být upozorněn na chyby, které dělá.

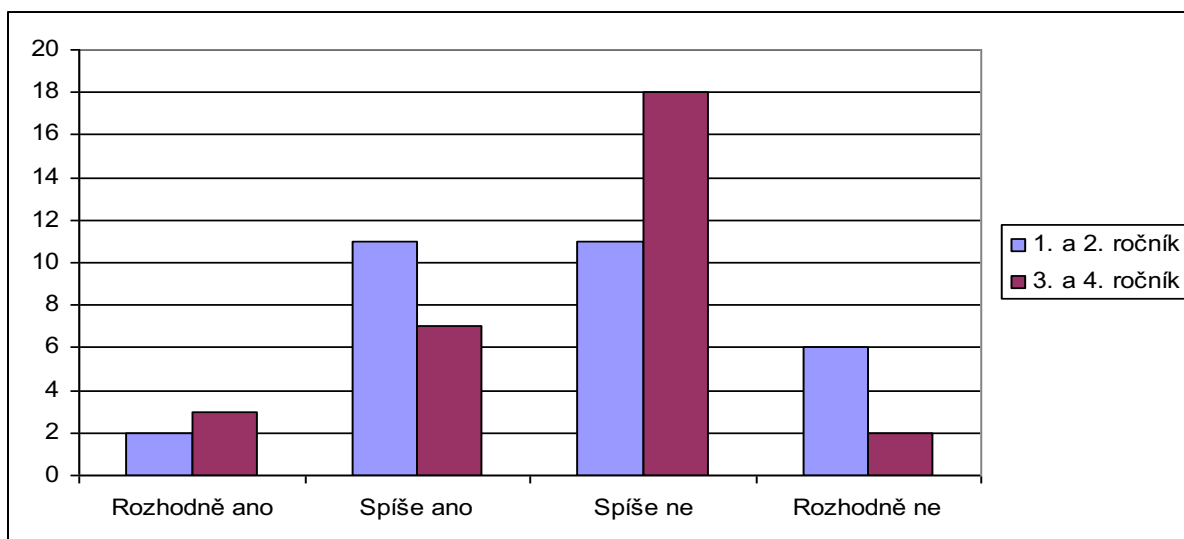
Upřímně musím říci, že odpovědi žáků u této otázky mě poměrně překvapily. Celkem 45 žáků (75%) z počtu 60 dotazovaných rozhodně očekává, že bude učitelem upozorněn na chyby, které při nácviu praktických dovedností dělá. Dalších 15 žáků (25%) upozornění na chybu „spíše“ očekává. Žádný žák neodpověděl, že nechce být na své chyby upozorněn.

U starších žáků je potřeba upozornění na chyby mírně větší oproti mladším žákům. Zatímco mladší žáci zvolili odpověď „rozhodně chci být na chyby upozorněn“ v 70% případů, u starších žáků to bylo v 80% případů. Můžeme si to vysvětlit tím, že starší žáci jsou vyspělejší, za dobu studia již poznali, že učitelé je skutečně mohou něco naučit, a tak si nechají více poradit.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že žáky praktická výuka zajímá, na hodinách se chtějí něco naučit a hodiny odborného výcviku jsou přínosné.

Otázka č. 11: Naučí Tě přísný učitel odborného výcviku více než učitel s přátelským postojem?

Graf č. 11: Přísný učitel odborného výcviku vs. učitel s přátelským postojem

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Poměrně rozdílné odpovědi žáků na uvedenou otázku velice pěkně znázorňují fakt jak je každý žák jiný a na každého působí něco jiného. Zatímco někdo tu nejlepší práci odvede pod tlakem, jiný potřebuje pro práci klid a přátelskou atmosféru.

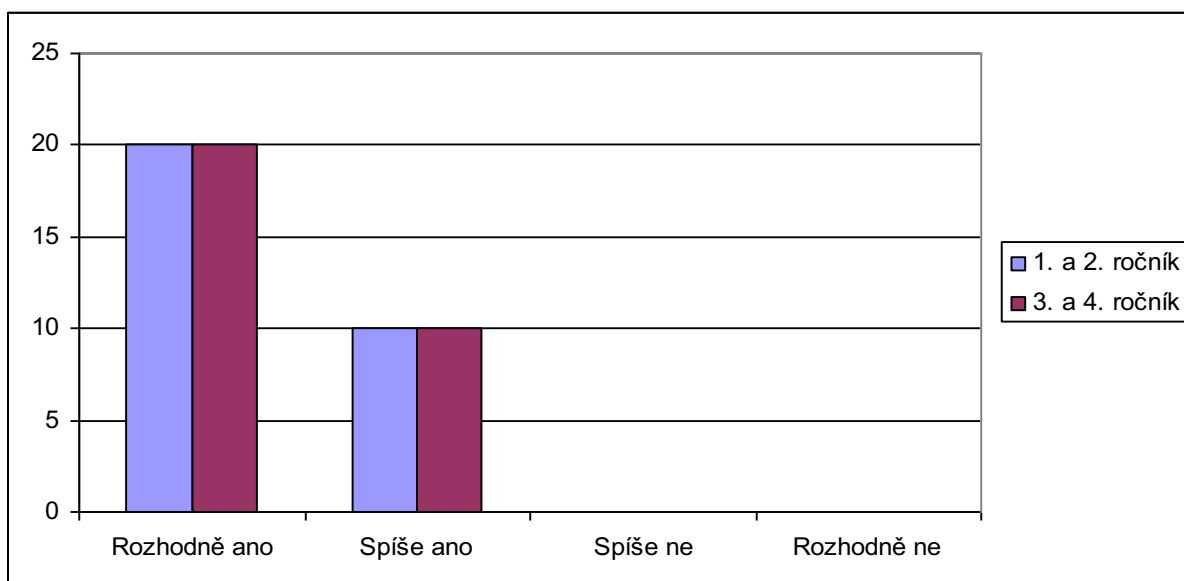
Pokud vyhodnotíme otázku z pohledu všech žáků, zjistíme, že 38% žáků (23 hlasů) se naučí více pod dohledem přísného učitele, naopak 62% žáků (37 hlasů) vyhledává spíše učitele s přátelským postojem. Z celkového pohledu je zde tedy převaha potřeby mírného učitele.

Mírně odlišný výsledek získáme při vyhodnocení názoru mladších a starších žáků odděleně. Zatímco starší žáci se ve 33% případů (10 hlasů) domnívají, že přísný učitel je naučí více než učitel s přátelským postojem, u mladších žáků je to 43% (13 žáků). Vidíme tedy, že u mladších žáků je oproti starším žákům mírná převaha potřeby přísného učitele k tomu, aby je něco naučil. Nicméně stále u obou skupin převažuje názor, že učitel s přátelským postojem naučí žáky více nežli přísný učitel.

Pro učitele odborného výcviku z výsledku uvedené otázky vyplývá nutnost nejprve poznat žáky a identifikovat, jaký typ studentů v ročníku převažuje a podle toho uzpůsobit výuku.

Otázka č. 12: Má si učitel odborného výcviku umět na pracovišti sjednat pořádek?

Graf č. 12: Autorita učitele

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

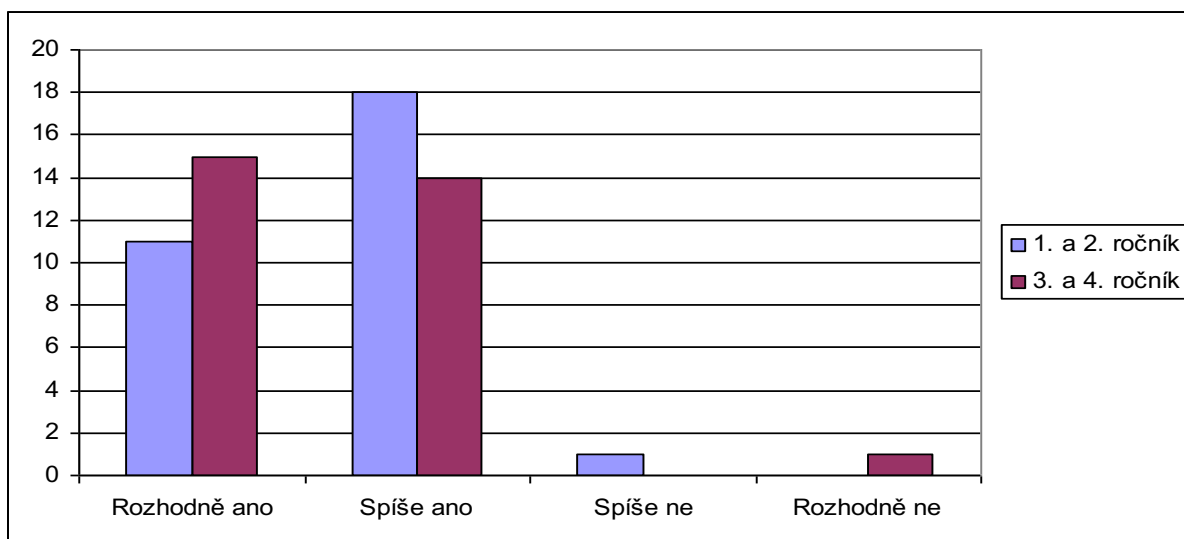
Otázka č. 12 se nepřímým způsobem opět dotazovala na neformální autoritu učitele, která již byla částečně popsána u otázky č. 2 „Je pro Tebe učitel odborného výcviku inspirativní?“.

Autorita učitele bezesporu patří mezi jednu z hlavních charakteristik učitele a je nezbytným předpokladem pro úspěšné vykonávání jeho práce. Učitel, který si na pracovišti nedokáže sjednat pořádek, těžko předá své vědomosti a dovednosti žákům. Obzvláště v dnešní přetechnizované době je přirozená autorita učitele jednou z mála věcí, kterou může studenty zaujmout. Bez přirozené autority si málokterý učitel v dnešní době dokáže sjednat na hodinách odborného výcviku pořádek.

Výše uvedené vnímají obdobně i žáci samotní, protože 100% všech dotazovaných se domnívá, že učitel by si měl na pracovišti umět sjednat pořádek ať už „rozhodně ano“, či „spíše ano“. Odpovědi jsou identické i dle rozdělení na mladší a starší žáky.

Otázka č. 13: Měl by učitel odborného výcviku „jít s dobou“, tedy učit a předávat vědomosti odpovídající moderním trendům?

Graf č. 13: Přizpůsobení hodin odborného výcviku aktuálním trendům

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Dnešní uspěchaná a přetechnizovaná doba vytváří zvýšené nároky na všechny profese, učitele odborného výcviku nevyjímaje. Každý učitel by se měl seznamovat s novými trendy v oboru a být schopen učivo přizpůsobit aktuální situaci na trhu.

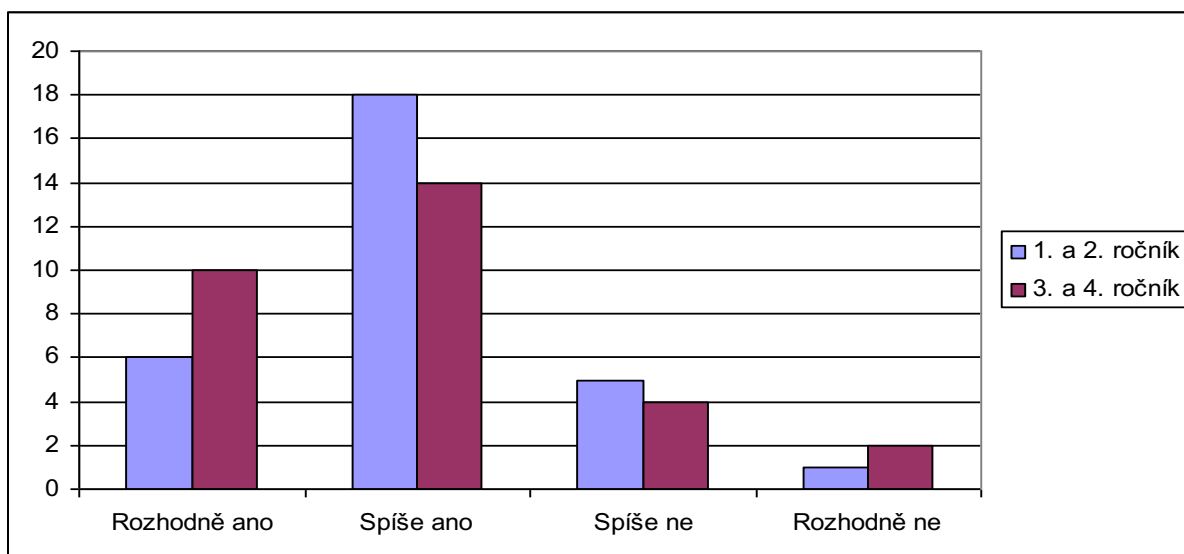
Z grafického znázornění vyplývá, že žáci SOU a SOŠ Čakovice očekávají od učitele odborného výcviku v tomto směru aktivní přístup a přizpůsobení učiva moderním trendům.

Odpovědi žáků hovoří jednoznačně. Z celkového počtu 60 dotazovaných žáků si 58 z nich přeje, aby učitel přizpůsoboval výuku moderním trendům. Intenzivní potřebu úpravy výuky poplatné době vyžaduje dokonce 26 studentů (odpověď „rozhodně ano“). Pouze 2 žáci neočekávají, že bude učitel přizpůsobovat výuku moderním trendům v oboru.

Očekávání žáků na aktualizaci výuky dle trendů je obdobné i dle věkového hlediska. Obě věkové skupiny u učitele předpokládají úpravu výuky dle aktuálních trendů. U starších respondentů je vyrovnanější poměr mezi nutnou potřebou (15 odpovědí „rozhodně ano“) a potřebou aktualizace výuky (14 odpovědí „spíše ano“). U mladších respondentů převažuje odpověď „spíše ano“ (18 žáků) nad „rozhodně ano“ (11 žáků).

Otázka č. 14: Má mít učitel odborného výcviku k jednotlivým žákům individuální přístup?

Graf č. 14: Individuální přístup učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Každý žák je jiný a učivo vstřebává jiným tempem. Proto je velice náročné v hodinách praktického vyučování zvolit tu správnou míru individuálního přístupu k jednotlivým žákům.

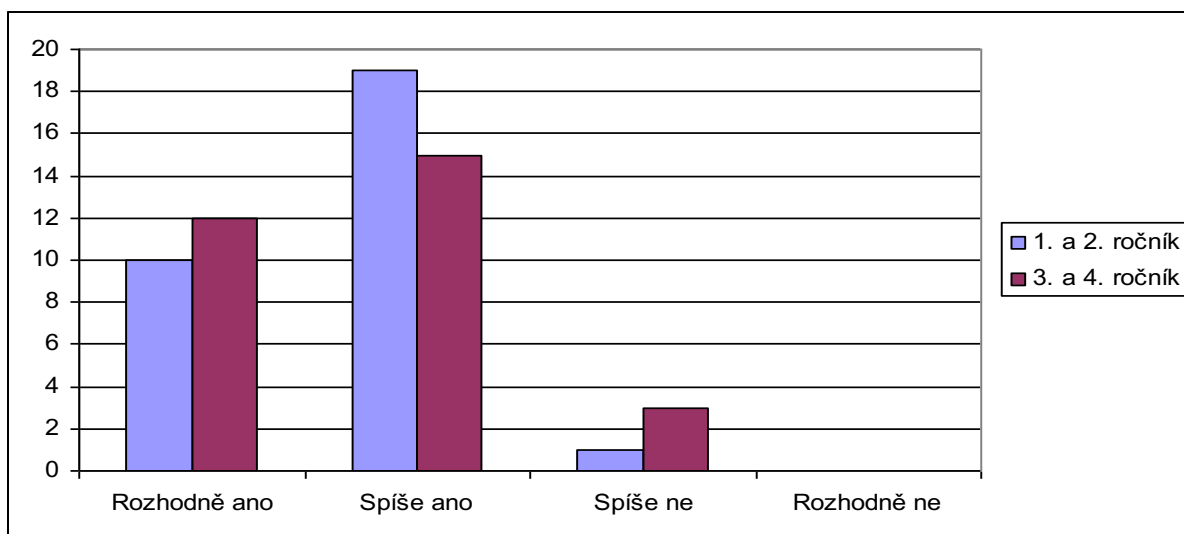
Dle pohledu žáků by měl učitel individuální přístup rozhodně volit ve 27% případů (16 žáků). Spíše individuální přístup předpokládá 53% (32 žáků). Naopak neosobní přístup by upřednostňovalo 20% (12 žáků).

Očekávání individuálního přístupu se mírně liší porovnáme-li odpovědi žáků v 1. a 2. ročníku se závěrečnými ročníky. U obou kategorií žáci shodně očekávají individuální přístup učitele v 80% procentech případů (24 žáků), nicméně u respondentů starších ročníků jednoznačně převažuje jasná potřeba individuálního přístupu (10 odpovědí „rozhodně ano“). Mladší žáci nemají oproti starším žákům na individuální přístup tak vysoké požadavky (6 odpovědí „rozhodně ano“).

Otázkou zůstává, do jaké míry je individuální přístup učitele možný ať už z hlediska jeho časových možností či s ohledem na to, že ve třídě jsou i žáci, kteří o výuku nemají zájem a praktické vyučování vnímají jako „nutné zlo“.

Otázka č. 15: Dokáže učitel odborného výcviku vysvětlit zadanou činnost při nácviku praktických dovedností?

Graf č. 15: Pedagogické dovednosti učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

I sebevzdělanější učitel s dlouholetou praxí nemusí být pro žáky „výhra“ v případě, že nemá dostatečné pedagogické umění a neumí probíranou činnost vysvětlit. Otázka č. 15 zjišťovala názor žáků na to, jak hodnotí učitele odborného výcviku po této stránce, tedy jak vnímají pedagogické umění učitele a jeho schopnost konkrétní vědomosti a dovednosti předat jim v rámci praktických hodin výuky.

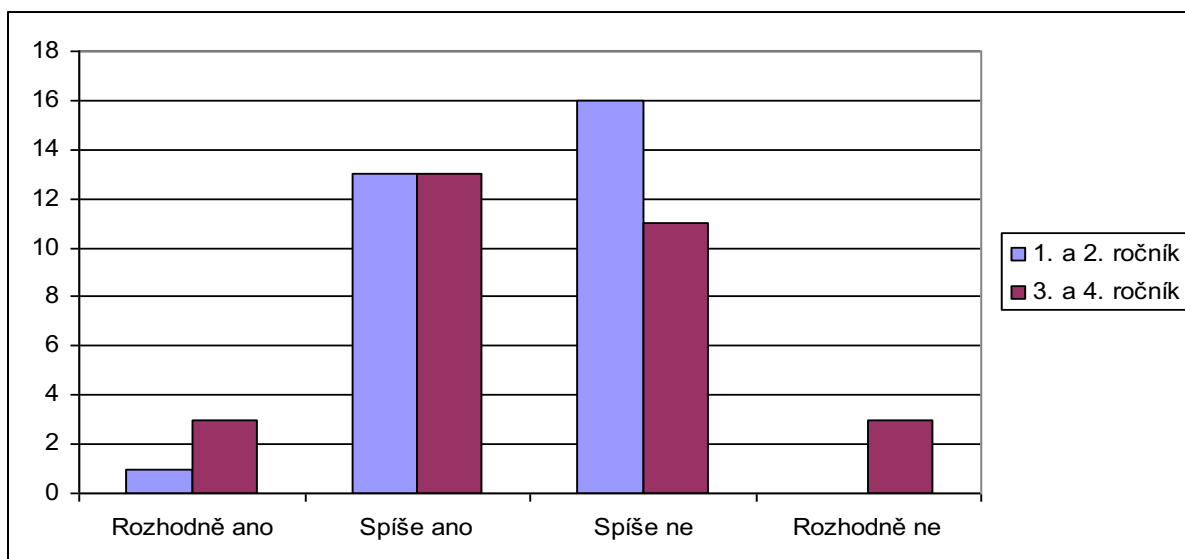
93% ze všech dotazovaných, což představuje 53 žáků, hodnotí pedagogické umění učitele odborného výcviku jako nadprůměrné (odpověď „rozhodně ano“) či alespoň dostatečné (odpověď „spíše ano“). Pouze 4 žáci (7%) se domnívají, že jejich učitel odborného výcviku neoplývá dostatečnými pedagogickými schopnostmi a neumí probíranou činnost dostatečně vysvětlit. Nikdo nezvolil možnost odpovědi, která by učitele označila jako naprosto nedisponujícího pedagogickým uměním (odpověď „rozhodně ne“).

Posouzení pedagogických schopností učitele odborného výcviku dle věku žáků napovídá, že mladší žáci jsou k učiteli odborného výcviku méně shovívaví než starší žáci. Zatímco u mladších žáků byl poměr odpovědí „rozhodně umí vysvětlit“/ „spíše umí vysvětlit“ 33% (10 žáků) ku 63% (19 žáků), tak u starších žáků byl tento poměr 40% (12 žáků)/ 50% (15 žáků).

Z odpovědí žáků jednoznačně vyplývá, že učitele odborného výcviku vnímají jako odborníka, který umí své vědomosti předat prostřednictvím výuky. Neplatí zde tedy ono známé rčení: „Kdo umí, umí; kdo neumí, učí“.

Otázka č. 16: Má být učitel odborného výcviku i výchovným pracovníkem?

Graf č. 16: Učitel odborného výcviku jako výchovný pracovník

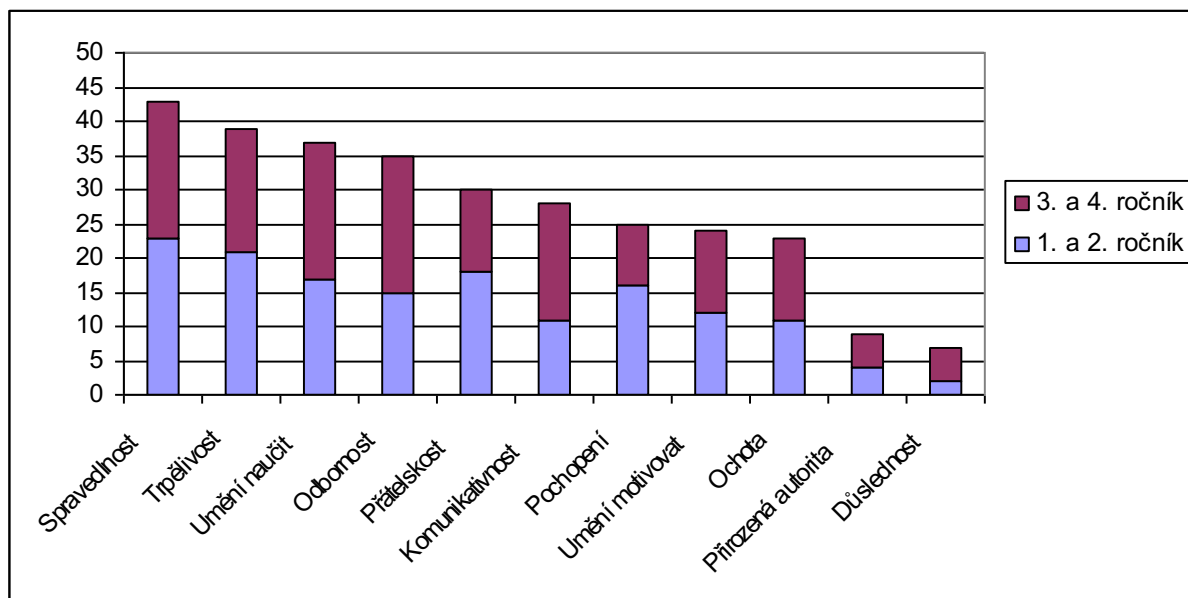
Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

Odpovědi na tuto otázku rozdělují žáky na dvě identické skupiny. Zatímco jedna polovina žáků se domnívá, že učitel by měl působit rovněž jako výchovný pracovník, tak druhá polovina upřednostňuje učitele pouze jako nositele praktických znalostí a dovedností.

Názory žáků dle věkového hlediska jsou mírně odlišné. Zatímco 53% starších žáků (16 hlasů) se domnívá, že učitel by měl působit rovněž jako výchovný pracovník, u mladší kategorie si to myslí 47% žáků (14 hlasů).

Otázka č. 17: Označ 5 vlastností, které by měl mít učitel odborného výcviku.

Graf č. 17: Vlastnosti učitele odborného výcviku

Zdroj: vlastní dotazníkový průzkum

V poslední otázce měli žáci možnost zvolit 5 vlastností z 11 nabízených, které by dle jejich názoru měl učitel odborného výcviku mít. V grafu jsou seřazeny požadované vlastnosti dle důležitosti tak, jak je vnímají žáci.

Z celkového pohledu je pro žáky nejdůležitější, aby byl učitel spravedlivý (možnost zvolilo 14% respondentů, tedy 43 žáků), trpělivý (13%/ 39 žáků), uměl probírané věci naučit (12%/ 37 žáků), měl dostatečnou odbornost (12%/ 35 žáků) a byl k žákům přátelský (10%/ 30 žáků). Naopak žáci nepovažují za důležité, aby pro ně byl učitel odborného výcviku přirozenou autoritou (3%, 9 žáků) a byl důsledný (2%/ 7 žáků). Ostatní nabízené vlastnosti (komunikativnost, pochopení, umění motivovat a ochota) označilo v průměru 8% žáků.

Při porovnání stejné otázky dle věkového hlediska lze konstatovat, že pohledy žáků jsou v tomto směru velice vyrovnané a mezi mladšími a staršími žáky nejsou výrazné rozdíly v preferenci vlastností, kterými by učitel měl disponovat.

4.2 Vyhodnocení stanovených hypotéz

H1: *Většina žáků zaujímá k oboru, který studuje, kladný postoj.*

Dle odpovědí na otázku č. 1 můžeme konstatovat, že hypotéza byla potvrzena pouze částečně.

H2: *Pro většinu žáků je důležité, aby jejich učitel odborného výcviku měl předešlou praxi v oboru, který vyučuje.*

Hypotéza byla jednoznačně potvrzena jak dokládají odpovědi na otázku č. 6.

H3: *Většina žáků upřednostňuje přísného a spravedlivého učitele odborného výcviku.*

Potvrzena byla pouze polovina hypotézy. Žáci upřednostňují spravedlivého učitele, což dokládá otázka č. 17, ve které studenti spravedlnost zařadili na pomyslný vrchol žebříčku očekávaných povahových vlastností u učitele odborného výcviku.

V otázce přísnosti učitele nejsou názory žáků tak jednoznačné (otázka 11) a tedy došlo pouze k částečnému potvrzení hypotézy.

H4: *Pro většinu žáků je jejich učitel odborného výcviku vzorem.*

Dotazníkovým průzkumem bylo zjištěno částečné potvrzení hypotézy – patrně z odpovědí na otázku č. 2.

H5: *Většina žáků chce učitele, který „jde s dobou“ – zajímá se o aktuální trendy a vývoj v oboru.*

Hypotéza byla jednoznačně potvrzena (otázka 13).

4.3 Celkové vyhodnocení dotazníkového průzkumu

Pomocí realizovaného dotazníkového průzkumu jsem se pokusil identifikovat, zda úroveň osvojených praktických dovedností žáků je závislá na osobnosti učitele odborného výcviku. Cílem šetření bylo rovněž určit vlastnosti učitele, které jsou pro žáky odborného výcviku stěžejní pro to, aby o výuku měli zájem a na hodinách praktického vyučování si probírané učivo osvojili.

Celkové vyhodnocení provedeného průzkumu shrnuje hlavní zjištěná fakta z pohledu všech žáků jako celku. Protože celý výzkum sledoval rovněž vývoj a rozdílnost pohledu žáků z věkového hlediska – na začátku studia a v závěrečném ročníku – jsou zde rovněž uvedena hlavní zjištěná fakta z tohoto pohledu.

Přibližně 2/3 žáků chodí na hodiny odborného výcviku rádo, přičemž oblíbenost hodin praxe je stejná i dle odpovědí mladších a starších žáků samostatně. Žáci tedy

k hodinám zaujímají převážně pozitivní vztah, což je nemalou měrou způsobeno vlivem učitele a tím, jak umí žáky na hodinách zaujmout.

Ve $\frac{3}{4}$ případů vnímají žáci učitele odborného výcviku jako inspirativního, s rostoucím věkem míra inspirativnosti stoupá. Učitel však dle názoru žáků umí vzbudit „vášeň“ pro chuť pracovat v oboru jen částečně (z celkového pohledu je to u 38 žáků ze 60), přičemž více motivováni pracovat v oboru jsou starší žáci před mladšími.

Žáci se domnívají, že učitel je v hodinách praktické výchovy učí převážně věci, které v budoucnu využijí. Starší žáci jsou oproti mladším žákům o tomto faktu přesvědčeni trochu více. Toto pozitivní zjištění jistě souvisí s tím, že 82% všech dotazovaných vnímá učitele zároveň jako odborníka v oboru, který vyučuje. Pohled na odbornost učitele je stejná jak u mladších tak starších žáků.

Zcela jednoznačný názor žáci projeví u otázky, zda by učitel měl mít praxi v oboru, který vyučuje. Dle odpovědí všichni žáci považují předchozí praxi učitele v oboru za důležitou, v 78% případů dokonce nezbytnou. Názor na nutnost předešlé praktické zkušenosti v oboru je neměnný ani s rostoucím věkem.

Rovněž otázka vzdělanosti učitele dopadla jednoznačně. Z 60 dotazovaných žáků pouze 4 žáci nepovažují vzdělání učitele za důležité. Vyrovnanost v názoru na vzdělání učitele vládne i co do věkového porovnání žáků.

Co žáci od učitele jednoznačně očekávají je spravedlivý přístup. Tento názor mají žáci 1. a 2. ročníků stejně jako ročníků závěrečných. Spravedlnost byla rovněž nejčastější volba u otázky, kde měli žáci možnost vybírat 5 z 11 vlastností, kterými by měl učitel dle jejich názoru disponovat. Na pomyslném stupni vítězů se umístila vedle spravedlnosti ještě trpělivost a umění naučit.

Žáci mě poměrně překvapili u odpovědí na otázky: „Má učitel trvat na splnění zadaných úkolů?“ a „Je dobré, když Tě učitel upozorňuje na chyby, které děláš?“. Učitel dle žáků má trvat na splnění úkolů a rovněž žáky upozorňovat na chyby, přičemž názor je stejný u mladších i starších žáků. Tento překvapivě pozitivní postoj příliš nekoresponduje s reálným pracovním nasazením žáků v hodinách praktické výuky.

Další vlastností, kterou by dle žáků měl učitel disponovat, je přirozená autorita. Všichni dotazovaní se domnívají, že učitel by si měl umět na pracovišti sjednat

pořádek. Právě vrozená autorita se ukazuje jako jedna z hlavních charakteristik učitele k tomu, aby mohl dobře vykonávat svoji práci.

Neprokázano se však, že k úspěšnému zvládnutí chaosu a nastolení pořádku na pracovišti jednoznačně pomůže přísný učitel. Převažuje názor, že učitel s přátelským postojem naučí více než přísný učitel. Mírně odlišný názor je u mladších a starších žáků. U mladších žáků je oproti starším žákům mírná převaha potřeby přísného učitele k tomu, aby je něco naučil.

Rozdílnost v názoru na otázku přísného či přátelského postoje popsané výše pouze dokládá nutnost individuálního přístupu ke každému žákovi, který očekává 80% respondentů. Jasnou potřebu individuálního přístupu mají starší žáci, zatímco mladší žáci jsou v otázce individuálního přístupu shovívavější.

Asi nepřekvapí názor žáků na otázku, zda by měl učitel „jít s dobou“. Dle žáků by učitel měl volit inovátorský přístup a výuku přizpůsobovat trendům poplatným moderní době. Naopak žáci příliš neočekávají, že učitel by měl vedle učitelské funkce působit zároveň jako výchovný pracovník. Především mladší žáci výchovnou roli u svého učitele odborného výcviku neočekávají.

5 ZÁVĚR

Na závěr bakalářské práce zopakují fakta.

- **Téma bakalářské práce:** *Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků*
- **Cíl bakalářské práce:** *identifikace úrovně osvojených praktických dovedností žáků v návaznosti na osobnost učitele odborného výcviku a to po stránce odbornosti a rovněž dle jeho povahových vlastností*

K dosažení stanoveného cíle jsem se rozhodl použít formu dotazníkového šetření na konkrétní škole. Protože sám působím jako učitel odborného výcviku, dotazníkový výzkum jsem se svolením paní ředitelky Mgr. Věry Novákové provedl ve své domovské škole Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Čakovice.

Ideální učitel pohledem žáka je dle průzkumu spravedlivý, trpělivý s dostatečnou schopností umět učit, s předešlou praxí v oboru a přiměřeným vzděláním, inspirativní, inovativní, přátelský, důsledný nikoliv však přísný.

V případě, že učitel odborného výcviku by disponoval všemi výše uvedenými vlastnostmi, je pravděpodobné, že z pohledu žáků by představoval ideálního učitele, který by je motivoval k maximálním výkonům a tedy k maximálnímu osvojení praktických dovedností.

Nutno podotknout, že učitel tvoří pouze polovinu výchovně vzdělávacího procesu. Druhá polovina je představována žákem samotným. K úspěšné výuce, jejímž výsledkem by bylo dokonalé zvládnutí učiva žáky, je zapotřebí nejen „akce – tedy výuka“ učitelem, ale i „reakce – tedy učení se“ žákem. Tím se již dostáváme k samotnému závěru práce, a tedy k odpovědi na cíl definovaný v úvodu.

Úroveň osvojených praktických dovedností žáka je ovlivňována osobností učitele pouze částečně. Významný vliv hraje rovněž osobnost žáka a jeho snaha o to se něco naučit, protože jak řekl Konfucius: „Učení bez myšlení je marné a zbytečné“.

Cíl této bakalářské práce byl tedy podle mého názoru splněn.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- AUTORSKÝ KOLEKTIV** *Metody a postupy poznávání žáka*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 344 s. ISBN 978-80-7357-679-0.
- ČÁP J.** *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993, 416 s. ISBN 80-7066-534-3.
- ČÁP J., ČECHOVÁ V., ROZSYPALOVÁ M.** *Psychologie I*. Praha: SPN, 1992. 196 s. ISBN 80-04-26627-4.
- ČÁP J., MAREŠ J.** *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-273-7.
- DYTRTOVÁ R., KŘÍŽ E.** *Teorie a praxe praktického vyučování*. Praha: ČZU, 2018. 80 s. ISBN 978-80-213-2867-9.
- JEDLIČKA R., KOŤA J., SLAVÍK J.** *Pedagogická psychologie pro učitele*. Praha: GRADA, 2018. 528 s. ISBN 978-80-271-0586-1.
- JŮVA V. et al.** *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2001. 118 s. ISBN 80-85931-95-8.
- KALHOUS Z., OBST O.** *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. 448 s. ISBN 80-7178-253-X.
- KŘÍŽ E.** *Základní principy didaktiky praktického vyučování pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory*. Praha: ČZU, 2018. 74 s. ISBN 978-80-213-2846-4.
- KYRIACOU Ch.** *Klíčové dovednosti učitele – cesty k lepšímu vyučování*. Praha: Portál, 1996, 155 s. ISBN 80-7178-022-7.
- NAKONEČNÝ M.** *Základy psychologie*. Praha: Academia, 1998, 590 s. ISBN 80-200-0689-3.
- NAKONEČNÝ M.** *Základy psychologie osobnosti*. Praha: Management press, 1993. 232 s. ISBN 80-85603-34-9.
- PRŮCHA J.** *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1997, ISBN 80-7178-170-3.
- PRŮCHA J. WALTEROVÁ E., MAREŠ J.** *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
- SLAVÍK M. a kol.** *Vysokoškolská pedagogika*. Praha: Grada, 2012, 256 s. ISBN 978-80-247-4054-6.
- SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR.** *Sociologické pojmosloví*. Praha: SLON, 1994. 250 s. ISBN 80-85850-04-4.
- VALIŠOVÁ A., KASÍKOVÁ H.** *Pedagogika pro učitele*. Praha: GRADA, 2001. 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.
- VINTR J.** *Úvod do didaktiky odborného výcviku*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v ČB, 2004, ISBN neuvedeno.
- VOTAVA J.** *Teoretické základy didaktiky pro střední odborné vzdělávání*. Praha: ČZU, 2018. 112 s. ISBN 978-80-213-2859-4.
- VÝROST J., SLAMĚNÍK I.** *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998, 384 s. ISBN 80-7178-269-6.

Elektronické dokumenty:

KOHOUTEK R.: *Dotazník jako průzkumná a výzkumná metoda /online/*. Dostupné z www.rudolfkohoutek.blog.cz

KŘÍŽ E. *Učitel odborného výcviku – nejen mistr ve svém oboru /online/*.
Dostupné z http://www.nuv.cz/uploads/TTnet/publikace_TTnet/TTnetsbornik4_5el.pdf

Střední odborné učiliště a Střední odborná škola Čakovice /online/.
Dostupné z <https://www.sou-cakovice.cz/>

Pojem „Dotazníkové šetření“ /online/, Dostupné z www.wikipedia.org

7 SEZNAM GRAFŮ

- Graf č. 1 – Oblíbenost hodin odborného výcviku
- Graf č. 2 – Inspirativnost učitele odborného výcviku
- Graf č. 3 – Učitel odborného výcviku jako profesní vzor
- Graf č. 4 – Uplatnění dovedností osvojených na hodinách OV v praxi
- Graf č. 5 – Odbornost učitele odborného výcviku
- Graf č. 6 – Praxe učitele odborného výcviku
- Graf č. 7 – Vzdělání učitele odborného výcviku
- Graf č. 8 – Spravedlivost učitele odborného výcviku
- Graf č. 9 – Důslednost učitele odborného výcviku
- Graf č. 10 – Identifikace chyb při odborném výcviku
- Graf č. 11 – Přísný učitel OV vs. učitel s přátelským postojem
- Graf č. 12 – Autorita učitele odborného výcviku
- Graf č. 13 – Přizpůsobení hodin OV aktuálním trendům
- Graf č. 14 – Individuální přístup učitele odborného výcviku
- Graf č. 15 – Pedagogické dovednosti učitele odborného výcviku
- Graf č. 16 – Učitel OV jako výchovný pracovník
- Graf č. 17 – Vlastnosti učitele odborného výcviku

8 PŘÍLOHY

8.1 Dotazník vyplňovaný žáky SOU a SOŠ Čakovice

Vážení žáci,

jsem studentem 3. ročníku Institutu vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity v Praze (obor učitelství praktického vyučování).

Píši bakalářskou práci na téma „Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků“.

Pro potřeby zpracování bakalářské práce Vás prosím o Vaše názory formou vyplnění dotazníku. Dotazník je anonymní. Všechna data z dotazníku budou použita pouze jako podklad ke zpracování bakalářské práce. U každé otázky prosím zakřížkujte 1 odpověď.

Za Vaše upřímné odpovědi předem děkuji

Roman Pech

1) Chodíš rád na hodiny odborného výcviku?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

2) Je pro Tebe učitel odborného výcviku inspirativní?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

3) Vzbuzuje u Tebe učitel odborného výcviku zájem v budoucnu pracovat v oboru, který studuješ?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

4) Učí vás učitel ve výuce odborného výcviku věci, které v budoucím povolání využiješ?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

5) Vnímáš svého učitele odborného výcviku jako odborníka v oboru?

- Spíše ano

- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

6) Měl by mít učitel odborného výcviku praxi v oboru, který vyučuje?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

7) Považuješ za důležité vzdělání tvého učitele odborného výcviku?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

8) Měl by být učitel odborného výcviku ve svém hodnocení žáků spravedlivý?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

9) Má učitel odborného výcviku trvat na splnění zadaných úkolů?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

10) Je dobré, když Tě učitel odborného výcviku upozorňuje na chyby, které děláš při výuce odborného výcviku?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

11) Naučí Tě přísný učitel odborného výcviku více než učitel s přátelským postojem?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

12) Má si učitel odborného výcviku umět na pracovišti sjednat pořádek?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

13) Měl by učitel odborného výcviku „jít s dobou“, tedy učit a předávat vědomosti odpovídající moderním trendům?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14) Má mít učitel odborného výcviku k jednotlivým žákům individuální přístup?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

15) Dokáže učitel odborného výcviku vysvětlit zadanou činnost při nábviku praktických dovedností?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

16) Má být učitel odborného výcviku i výchovným pracovníkem?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

17) Označ 5 vlastností, které by měl mít učitel odborného výcviku:

☐ spravedlnost	☐ důslednost	☐ přátelskost
☐ odbornost	☐ umění naučit	☐ ochota
☐ trpělivost	☐ pochopení	☐ komunikativnost
☐ umění motivovat	☐ přirozená autorita	

8.2 Ukázka vyplněného dotazníku

28

3 ročník

Vážený žáci,

jsem studentem 3. ročníku Institutu vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity v Praze (obor učitelství praktického vyučování).

Píši bakalářskou práci na téma „Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků“.

Pro potřeby zpracování bakalářské práce Vás prosím o Vaše názory formou vyplnění dotazníku. Dotazník je anonymní. Všechna data z dotazníku budou použita pouze jako podklad ke zpracování bakalářské práce. U každé otázky prosím zakřížkujte 1 odpověď.

Za Vaše upřímné odpovědi předem děkuji

Roman Pech

1) Chodíš rád na hodiny odborného výcviku?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

2) Je pro Tebe učitel odborného výcviku inspirativní?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

3) Vzbuzuje u Tebe učitel odborného výcviku zájem v budoucnu pracovat v oboru, který studuješ?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

4) Učí vás učitel ve výuce odborného výcviku věci, které v budoucím povolání využiješ?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

5) Vnímáš svého učitele odborného výcviku jako odborníka v oboru?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

6) Měl by mít učitel odborného výcviku praxi v oboru, který vyučuje?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

7) Považuješ za důležité vzdělání tvého učitele odborného výcviku?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

8) Měl by být učitel odborného výcviku ve svém hodnocení žáků spravedlivý?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

9) Má učitel odborného výcviku trvat na splnění zadaných úkolů?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

10) Je dobré, když Tě učitel odborného výcviku upozorňuje na chyby, které děláš při výuce odborného výcviku?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

11) Naučí Tě přísný učitel odborného výcviku více než učitel s přátelským postojem?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

12) Má si učitel odborného výcviku umět na pracovišti sjednat pořádek?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

13) Měl by učitel odborného výcviku „jít s dobou“, tedy učit a předávat znalosti odpovídající moderním trendům?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14) Má mít učitel odborného výcviku k jednotlivým žákům individuální přístup?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

15) Dokáže učitel odborného výcviku vysvětlit zadanou činnost při nácviku praktických dovedností?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

16) Má být učitel odborného výcviku i výchovným pracovníkem?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

17) Označ 5 vlastností, které by měl mít učitel odborného výcviku:

☒ spravedlnost	☐ důslednost	☐ přátelskost
☐ odbornost	☒ umění naučit	☐ ochota
☒ trpělivost	☒ pochopení	☐ komunikativnost
☒ umění motivovat	☐ přirozená autorita	